ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 6.6.2025
COM(2025) 286 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Έκθεση προόδου σχετικά με τις ικανότητες αντιμετώπισης που διαθέτει ο μηχανισμός πολιτικής προστασίας της Ένωσης

{SWD(2025) 146 final}

Περιεχόμενα

1. Συνοπτική παρουσίαση 2

Κατάλογος ακρωνυμίων 4

2. Εισαγωγή 5

3. Συστάσεις για τις ικανότητες αντιμετώπισης που διαθέτει ο ΜΠΠΕ 5

α. Συστάσεις για την Ευρωπαϊκή Δεξαμενή Πολιτικής Προστασίας (ΕΔΠΠ) 6

i. Κάλυψη των ελλείψεων σε επίπεδο ικανοτήτων 6

ii. Ενίσχυση του συντονισμού μεταξύ των ΚΜ/ΣΚ με σκοπό την δυναμική επιδίωξη των στόχων σε επίπεδο ικανοτήτων 7

iii. Ενίσχυση των επιχορηγήσεων προσαρμογής 8

iv. Παροχή κινήτρων για προσφορές και ανάπτυξη ικανοτήτων στο πλαίσιο της ΕΔΠΠ 8

β. Συστάσεις για το rescEU 9

i. Ικανότητες πολλαπλού σκοπού και πολλαπλών χρήσεων και εξειδικευμένη υποστήριξη 9

ii. Προδραστική ενίσχυση 10

iii. Αναπλήρωση μετά την ανάπτυξη 12

iv. Προσωρινή προεγκατάσταση για αποτελεσματική ανάπτυξη 12

v. Αύξηση της αποτελεσματικότητας των αναπτύξεων rescEU 13

vi. Απλούστευση των ποσοστών συγχρηματοδότησης για το rescEU 13

vii. Απλούστευση των δημόσιων συμβάσεων 14

γ. Ευρύτεροι προβληματισμοί για την ανάπτυξη ικανότητας αντιμετώπισης 15

i. Προσέγγιση της ανάπτυξης ικανοτήτων βάσει επιδόσεων 15

ii. Ικανότητες του ΜΠΠΕ για τη συμπλήρωση των εθνικών ικανοτήτων σε ολόκληρη την Ευρώπη 16

iii. Ευάλωτες ομάδες 16

iv. Διατομεακή επίγνωση καταστάσεων του ΚΣΑΕΑ 17

v. Εξέταση σεναρίων σύγκρουσης/πολέμου 17

vi. Συμπράξεις ιδιωτικού τομέα 18

vii. Κόμβοι δωρεάς 19

viii. Δημιουργία αποθεμάτων 20

4. Συμπέρασμα 20

1. Συνοπτική παρουσίαση

Η παρούσα έκθεση προόδου όσον αφορά την ικανότητα αντιπροσωπεύει το μελλοντοστρεφές μέρος της υποχρέωσης υποβολής εκθέσεων βάσει του άρθρου 34 παράγραφος 2 σχετικά με τις ικανότητες αντιμετώπισης που διαθέτει ο μηχανισμός πολιτικής προστασίας της Ένωσης (στο εξής: ΜΠΠΕ), όπως θεσπίστηκε με την απόφαση αριθ. 1313/2013/ΕΕ. Παρουσιάζει σειρά συστάσεων για την περαιτέρω αύξηση της αποτελεσματικότητας των ικανοτήτων αντιμετώπισης που διαθέτει ο ΜΠΠΕ. Οι συστάσεις βασίζονται στην ανάλυση της τρέχουσας κατάστασης των ικανοτήτων αντιμετώπισης που διαθέτει ο ΜΠΠΕ, όπως ορίζεται στο αντίστοιχο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής «Union Civil Protection Mechanism capacity development and gaps overview» (Ανάπτυξη ικανοτήτων και επισκόπηση των ελλείψεων που διαθέτει ο μηχανισμός πολιτικής προστασίας της Ένωσης).

Με τη στρατηγική για την Ένωση Ετοιμότητας, η Ευρώπη στρέφεται προς την ετοιμότητα σε ολόκληρη την Ένωση, για όλους τους σχετικούς τομείς και όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Στο πλαίσιο της αντιμετώπισης των αλλαγών στο τοπίο των κινδύνων και της επικινδυνότητας, οι ικανότητες αντιμετώπισης που διαθέτει ο ΜΠΠΕ μπορούν να συμβάλουν απτά και λειτουργικά σε μια πιο προδραστική, καλύτερα συντονισμένη και αναβαθμισμένη ευρωπαϊκή προσέγγιση διαχείρισης κρίσεων.

Τα αιτήματα παροχής βοήθειας που απευθύνονται στον ΜΠΠΕ δεν αφορούν μόνο τις συνήθεις καταστάσεις έκτακτης ανάγκης που άπτονται της πολιτικής προστασίας, όπως οι δασικές πυρκαγιές, οι σεισμοί και οι πλημμύρες, αλλά και όλο και περισσότερο την παροχή βοήθειας σε πιο σύνθετες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης κατά τις οποίες πολλοί κίνδυνοι και πολλαπλά τρωτά σημεία συχνά αλληλεπιδρούν δημιουργώντας παρατεταμένες κρίσεις. Προκειμένου να διατηρήσει την ικανότητά του να στηρίζει τα κράτη μέλη και τα συμμετέχοντα κράτη (στο εξής: ΚΜ/ΣΚ) σε περιόδους ανάγκης, ο ΜΠΠΕ πρέπει να συνεχίσει να αναπτύσσει τις εσωτερικές δομές και διαδικασίες του, καθώς και τη συνεργασία του με εξωτερικούς εταίρους. Οι 15 βασικές συστάσεις που περιγράφονται στην παρούσα έκθεση έχουν ως στόχο να καθοδηγήσουν την εξέλιξη των ικανοτήτων αντιμετώπισης που διαθέτει ο ΜΠΠΕ, εστιάζοντας στην ανάπτυξη των ικανοτήτων του για την αντιμετώπιση των αναδυόμενων προκλήσεων και στην προώθηση των προσπαθειών ετοιμότητας.

Συστάσεις για την Ευρωπαϊκή Δεξαμενή Πολιτικής Προστασίας (ΕΔΠΠ):

i. Να γίνουν προσπάθειες για την κάλυψη των ελλείψεων σε επίπεδο ικανοτήτων της Ευρωπαϊκής Δεξαμενής Πολιτικής Προστασίας (στο εξής: ΕΔΠΠ) που εντοπίζονται στην παρούσα έκθεση (π.χ. στους τομείς της κατάσβεσης δασικών πυρκαγιών, της ιατρικής ικανότητας έκτακτης ανάγκης, των περιστατικών θαλάσσιας και παράκτιας ρύπανσης και ρύπανσης των εσωτερικών υδάτων, των γεφυρών, της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και των μεταφορών και της εφοδιαστικής).
ii. Να ενισχυθεί ο συντονισμός με τα ΚΜ/ΣΚ και μεταξύ αυτών, για την επίτευξη των στόχων σε επίπεδο ικανοτήτων.
iii. Να ενισχυθεί η χρηματοδότηση για επιχορηγήσεις προσαρμογής.
iv. Να δοθούν κίνητρα για τις καταχωρίσεις στην ΕΔΠΠ μέσω της αύξησης της χρηματοδότησης κατά τη διάρκεια της ανάπτυξης ικανοτήτων.

Συστάσεις για το rescEU:

i. Να επικεντρωθεί η μελλοντική ανάπτυξη ικανοτήτων κυρίως σε ικανότητες πολλαπλού σκοπού και πολλαπλών χρήσεων (π.χ. για παροχή στέγασης, ηλεκτρική ενέργεια, τηλεπικοινωνίες, ιατρική περίθαλψη καθώς και μεταφορές και υλικοτεχνική υποστήριξη) και, όπου απαιτείται, σε συμπληρωματικά εξειδικευμένα μέσα στήριξης (π.χ. σε τομείς που σχετίζονται με ΧΒΡΠ ή εξειδικευμένη ιατρική εμπειρογνωσία για συγκεκριμένους κινδύνους).
ii. Να καταστεί δυνατή η προβλέψιμη ενίσχυση του προϋπολογισμού για την αναπλήρωση μετά την ανάπτυξη, προς την κατεύθυνση της επιδίωξης μιας πιο προδραστικής προσέγγισης για την ανάπτυξη ικανοτήτων.
iii. Να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα της ανάπτυξης ικανοτήτων rescEU μέσω ταχύτερων αποφάσεων ανάπτυξης και επιλογών προεγκατάστασης.
iv. Να απλουστευθούν τα ποσοστά συγχρηματοδότησης για την ανάπτυξη ικανοτήτων rescEU και να εξορθολογιστεί η διαδικασία σύναψης συμβάσεων.

Ευρύτεροι προβληματισμοί για την ανάπτυξη ικανοτήτων αντιμετώπισης:

i. Να επιδιωχθεί η χρήση στόχων βασιζόμενων στις επιδόσεις για τη μελλοντική ανάπτυξη των ικανοτήτων του ΜΠΠΕ.
ii. Να εξεταστεί το ενδεχόμενο βελτίωσης της ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τη διαθεσιμότητα ειδικών εθνικών ικανοτήτων για την αύξηση της συνολικής αποδοτικότητας του ΜΠΠΕ.
iii. Να βελτιωθεί η κατανόηση των αναγκών των ευάλωτων ομάδων κατά τη διάρκεια επιχειρήσεων έκτακτης ανάγκης.
iv. Να ενισχυθεί περαιτέρω η διατομεακή επίγνωση καταστάσεων του Κέντρου Συντονισμού Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών (στο εξής: ΚΣΑΕΑ).
v. Να εξεταστούν σενάρια συγκρούσεων/πολέμου για την περαιτέρω ανάπτυξη ικανοτήτων.
vi. Να επεκταθούν οι συμπράξεις του ιδιωτικού τομέα, κατά περίπτωση, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας κόμβων δωρεάς στο πλαίσιο της ευρύτερη ικανότητας του ΜΠΠΕ.
vii. Να εξεταστεί το ενδεχόμενο δημιουργίας αποθεμάτων ενός ευρύτερου φάσματος ειδών αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.

Συνολικά, η αντιμετώπιση στο πλαίσιο του ΜΠΠΕ θα πρέπει να υπερβαίνει τις παραδοσιακές ικανότητες αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, με τη στήριξη των ενδιαφερόμενων μερών του τομέα, ώστε να συνεισφέρουν την ειδική εμπειρογνωσία τους στην ετοιμότητα, σύμφωνα με τη στρατηγική για την Ένωση Ετοιμότητας.

Κατάλογος ακρωνυμίων

ΧΒΡΠ — Χημικές, βιολογικές, ραδιολογικές και πυρηνικές απειλές

CEMS — Υπηρεσία διαχείρισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης Copernicus

COVID-19 — νόσος από κορονοϊό 2019

ΣΑΚ — Στόχος ανθεκτικότητας στις καταστροφές

ΕΔΠΠ — Ευρωπαϊκή Δεξαμενή Πολιτικής Προστασίας

ΚΣΑΕΑ — Κέντρο Συντονισμού Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών

ΕΕ — Ευρωπαϊκή Ένωση

GSS — Καθολικό Σύστημα Κατάστασης

MEDEVAC — Ιατρική απομάκρυνση/εκκένωση

ΠΔΠ — Πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο

ΚΜ — Κράτος μέλος

ΜΑΠ – Μέσα ατομικής προστασίας

ΣΚ — Συμμετέχοντα κράτη

ΑΠΒ — Αίτημα παροχής βοήθειας

SWD — Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής

ΜΠΠΕ — Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας της Ένωσης

2. Εισαγωγή

Σύμφωνα με το άρθρο 34 παράγραφος 2 της απόφασης αριθ. 1313/2013/ΕΕ περί μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ένωσης, η Επιτροπή υποχρεούται να υποβάλλει έκθεση σχετικά με την επιτελούμενη πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των στόχων ανθεκτικότητας στις καταστροφές, των στόχων σε επίπεδο ικανοτήτων και τις εναπομένουσες ελλείψεις στην Ευρωπαϊκή Δεξαμενή Πολιτικής Προστασίας (στο εξής: «ΕΔΠΠ» ή «δεξαμενή»), λαμβάνοντας υπόψη τη δημιουργία ικανοτήτων rescEU. Η έκθεση θα πρέπει επίσης να παρέχει μια επισκόπηση των εξελίξεων που αφορούν τον προϋπολογισμό και το κόστος σχετικά με τις ικανότητες αντιμετώπισης, καθώς και εκτίμηση της ανάγκης για περαιτέρω ανάπτυξη ικανοτήτων σε επίπεδο ΕΕ.

Μέσω της παρούσας έκθεσης και του συνοδευτικού εγγράφου εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής (στο εξής: έγγραφο SWD) με τίτλο «Ανάπτυξη ικανοτήτων και επισκόπηση των ελλείψεων του μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ένωσης», η Επιτροπή παρέχει ανάλυση των σημαντικών εξελίξεων όσον αφορά την ικανότητα αντιμετώπισης στο πλαίσιο του ΜΠΠΕ από το 2017 έως το 2024, καθώς και μελλοντοστρεφείς συστάσεις σχετικά με περαιτέρω ανάγκες σε ικανότητες και δυνατότητες. Στόχος είναι να διασφαλιστεί ότι ο ΜΠΠΕ εξακολουθεί να εξελίσσεται και να αποτελεί αποδοτικό πόρο στον οποίο μπορούν να βασίζονται οι εθνικές αρχές σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, συμβάλλοντας παράλληλα, σε ευρύτερο πλαίσιο, στην εφαρμογή της στρατηγικής για την Ένωση Ετοιμότητας.

Το δυναμικό τοπίο κινδύνων και απειλών στο οποίο είναι εκτεθειμένη η Ευρώπη αναγκάζει ήδη τον ΜΠΠΕ να προσαρμόσει τα εργαλεία που έχει στη διάθεσή του σε απρόβλεπτες περιστάσεις, βοηθώντας τα κράτη μέλη και τα συμμετέχοντα κράτη του ΜΠΠΕ (ΚΜ/ΣΚ) με τρόπους που πριν από μόλις μια δεκαετία θεωρούνταν αδιανόητοι. Εντός του ευρύτερου στρατηγικού πλαισίου μιας Ένωσης Ετοιμότητας, ο ΜΠΠΕ και, για τον συγκεκριμένο σκοπό της παρούσας έκθεσης, οι ικανότητες αντιμετώπισης που έχει στη διάθεσή του, μπορούν να συμβάλουν με απτό και λειτουργικό τρόπο σε μια πιο προδραστική, καλύτερα συντονισμένη και αναβαθμισμένη ευρωπαϊκή προσέγγιση διαχείρισης κρίσεων.

Για τον σκοπό αυτόν, η παρούσα έκθεση διατυπώνει σειρά συστάσεων για την επίτευξη περαιτέρω προόδου όσον αφορά τις ικανότητες αντιμετώπισης που διαθέτει ο ΜΠΠΕ. Οι συστάσεις βασίζονται στο προσαρτημένο έγγραφο SWD και στην ανάλυσή του σχετικά με το τρέχον τοπίο κινδύνων και απειλών, τις συμφωνημένες παραδοχές σχεδιασμού στο πλαίσιο των σεναρίων καταστροφών που αναπτύχθηκαν σε επίπεδο Ένωσης, τα διδάγματα που αντλήθηκαν από την πρόσφατη ανάπτυξη του ΜΠΠΕ και τις εξελίξεις όσον αφορά την ικανότητα επιχειρησιακής απόκρισης κατά τα τελευταία έτη.

3. Συστάσεις για τις ικανότητες αντιμετώπισης που διαθέτει ο ΜΠΠΕ

Η πρώτη δέσμη συστάσεων στην παρούσα έκθεση καλύπτει την ΕΔΠΠ, η δεύτερη δέσμη αφορά τις ικανότητες αντιμετώπισης στο πλαίσιο του rescEU και η τρίτη δέσμη εξετάζει ευρύτερες συστάσεις που συμβάλλουν στην ενίσχυση της ικανότητας του ΜΠΠΕ για την αντιμετώπιση καταστροφών. Συνδυαστικά, οι συστάσεις αυτές αποσκοπούν στην περαιτέρω ανάπτυξη των ικανοτήτων αντιμετώπισης που διαθέτει ο ΜΠΠΕ, συμβάλλοντας στην ενίσχυση της ικανότητας της ΕΕ για την αντιμετώπιση κρίσεων. Τα συμπεράσματα της έκθεσης περιλαμβάνουν σύνοψη των συστάσεών της.

α. Συστάσεις για την Ευρωπαϊκή Δεξαμενή Πολιτικής Προστασίας (ΕΔΠΠ)

i. Κάλυψη των ελλείψεων σε επίπεδο ικανοτήτων

Η ΕΔΠΠ βασίζεται σε δύο πυλώνες: i) διασφάλιση της ποιότητας, μέσω συστήματος πιστοποίησης, για την εξασφάλιση της συμμόρφωσης με τα πρότυπα του ΜΠΠΕ στις επιχειρήσεις αντιμετώπισης καταστροφών· ii) μεγαλύτερη προβλεψιμότητα όσον αφορά τη διαθεσιμότητα ικανοτήτων αντιμετώπισης κατά την ενεργοποίηση του ΜΠΠΕ. Η ΕΔΠΠ αποτελείται από μονάδες, άλλες ικανότητες αντιμετώπισης (συμπεριλαμβανομένων των ειδών πρώτης ανάγκης) και κατηγορίες εμπειρογνωμόνων. Πρόκειται, στο σύνολό τους, για εθνικές ικανότητες που δεσμεύονται για ένα ή περισσότερα έτη, σε εθελοντική βάση από τα κράτη μέλη και τα συμμετέχοντα κράτη του ΜΠΠΕ προς ανάπτυξη σε περίπτωση ενεργοποίησης του ΜΠΠΕ. Ως ένας από τους κεντρικούς πυλώνες της ικανότητας αντιμετώπισης που διαθέτει ο ΜΠΠΕ, η δεξαμενή αντιπροσωπεύει τη δέσμευση των κρατών μελών για αλληλεγγύη σε περίπτωση καταστροφών. Κατά μέσο όρο, **η ανάπτυξη ικανοτήτων της ΕΔΠΠ αντιπροσωπεύει περίπου το 1/4 των ικανοτήτων που αναπτύσσονται κατά τη διάρκεια των ενεργοποιήσεων του ΜΠΠΕ** (βλ. γράφημα 10 στο έγγραφο SWD, σ. 32). Μια ισχυρότερη ΕΔΠΠ θα διασφαλίσει ότι, σε περιόδους κρίσης, η αλληλεγγύη μεταξύ ΚΜ/ΣΚ εξακολουθεί να αποτελεί πηγή ισχύος για την ΕΕ. Οι συστάσεις που ακολουθούν αποσκοπούν στην προώθηση μιας συντονισμένης προσέγγισης για την επιδίωξη των προσφάτως αναθεωρημένων στόχων σε επίπεδο ικανοτήτων της ΕΔΠΠ, παρέχοντας περαιτέρω κίνητρα για τη διάθεση των ικανοτήτων των κρατών μελών στην ΕΔΠΠ.

Από τη σύγκριση των ικανοτήτων που έχουν καταχωριστεί στην ΕΔΠΠ με τους προσφάτως αναθεωρημένους στόχους σε επίπεδο ικανοτήτων που παρουσιάζονται στο συνοδευτικό έγγραφο SWD (βλ. παράρτημα 1 του εγγράφου SWD, σελίδα 45) προκύπτουν αρκετά κενά. Οι **ικανότητες εναέριας αντιμετώπισης δασικών πυρκαγιών** εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται όσον αφορά τις καταχωρισμένες ικανότητες της ΕΔΠΠ, ενώ οι μονάδες που βασίζονται σε ελικόπτερα απουσιάζουν εντελώς. Ορισμένα είδη **ιατρικών ικανοτήτων** αποτελούν επίσης πρόκληση για τη δεξαμενή. Τα κινητά εργαστήρια βιοασφάλειας είναι απολύτως απαραίτητα, όπως και οι εξειδικευμένες ομάδες φροντίδας, με μία μόνο ικανότητα να υποβάλλεται σε πιστοποίηση σε σχέση με τις οκτώ ικανότητες που ορίζονται στον στόχο. Ενώ δύο ικανότητες ιατρικής απομάκρυνσης/εκκένωσης (στο εξής: MEDEVAC) υπόκεινται σε πιστοποίηση για την επίτευξη του στόχου σε επίπεδο ικανοτήτων ΕΔΠΠ, η MEDEVAC και η MEDEVAC ασθενών με άκρως μολυσματικές νόσους εξακολουθούν να αποτελούν σταθερή έλλειψη για τον ΜΠΠΕ, καθώς ο συνδυασμός των υφιστάμενων ικανοτήτων rescEU και των προγραμματισμένων ικανοτήτων ΕΔΠΠ εξακολουθεί να υπολείπεται της ικανότητας MEDEVAC που περιγράφεται στον ευρύτερο στόχο για την ανθεκτικότητα στις καταστροφές 4 «Αντιμετώπιση — Ενίσχυση της ικανότητας αντιμετώπισης του μηχανισμού πολιτικής προστασίας της ΕΕ», ο οποίος θέτει στόχους επιδόσεων για τις ικανότητες αντιμετώπισης που διαθέτει ο ΜΠΠΕ (έγγραφο SWD, σελίδες 26-28).

Με βάση τους πλέον πρόσφατους στόχους σε επίπεδο ικανοτήτων της ΕΔΠΠ προστίθεται επίσης μια σειρά μη εκπροσωπούμενων ικανοτήτων στην ΕΔΠΠ. Θα πρέπει να δεσμευτούν περισσότερες ικανότητες αντιμετώπισης στην ΕΔΠΠ για την αντιμετώπιση περιστατικών **θαλάσσιας και παράκτιας ρύπανσης και ρύπανσης των εσωτερικών υδάτων**. Αυτές οι νέες ελλείψεις συνάδουν με τις γενικά πιο σύνθετες καταστροφές στις οποίες αναμένεται να ανταποκριθεί ο ΜΠΠΕ. Περιλαμβάνουν ικανότητες αντιμετώπισης, όπως **γέφυρες και παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ εντοπίζεται σαφής ανάγκη για ικανότητες υλικοτεχνικής υποστήριξης και μεταφορών.** Περαιτέρω εθελοντικές δεσμεύσεις από τα ΚΜ/ΣΚ θα πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στις εν λόγω εντοπιζόμενες ελλείψεις.

ii. Ενίσχυση του συντονισμού μεταξύ των ΚΜ/ΣΚ με σκοπό την δυναμική επιδίωξη των στόχων σε επίπεδο ικανοτήτων

Η απόφαση για την προσφορά και την καταχώριση ικανοτήτων στην ΕΔΠΠ εξακολουθεί να επαφίεται εξ ολοκλήρου στα ΚΜ/ΣΚ, τα οποία οφείλουν να τη λάβουν εσωτερικά. Αυτή η εθελοντική διαδικασία είναι εγγενής στην ΕΔΠΠ και θα πρέπει να διατηρηθεί. Ωστόσο, **οι συντονισμένες προσπάθειες για την αύξηση του βαθμού κάλυψης των στόχων σε επίπεδο ικανοτήτων μέσω των πόρων της ΕΔΠΠ θα ενισχύσουν την ικανότητα αντιμετώπισης που διαθέτει ο ΜΠΠΕ**, ενώ παράλληλα θα γίνεται η πλέον αποδοτική χρήση των πόρων των ΚΜ/ΣΚ και των πόρων της Επιτροπής που απαιτούνται για την προσφορά, την πιστοποίηση και την καταχώριση ικανότητας στην ΕΔΠΠ.

Ως αποτέλεσμα των φιλόδοξων νέων στόχων σε επίπεδο ικανοτήτων για την ΕΔΠΠ, που ορίζονται στην εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2025/704 της Επιτροπής, το τρέχον επίπεδο επίτευξης των στόχων σε επίπεδο ικανοτήτων μειώθηκε σε ~15 % από ~31 % των δηλωθέντων στόχων χωρητικότητας. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη συνολική ποσοτική αύξηση των παραμέτρων της ΕΔΠΠ, όπως περιγράφεται στους νέους στόχους. Ο επιθυμητός στόχος σε επίπεδο ικανοτήτων αυξήθηκε κατά 160 % κατά μέσο όρο ανά υφιστάμενη κατηγορία ικανότητας. Ο αριθμός των διαφόρων τύπων ικανότητας που απαριθμούνται στους στόχους έχει επίσης αυξηθεί σημαντικά, από 37 σε 50 διαφορετικούς τύπους ικανότητας. Το κενό αυτό θα πρέπει να θεωρηθεί προσωρινό, καθώς τα ΚΜ/ΣΚ ευθυγραμμίζουν τις προσφορές τους με τους στόχους της ΕΔΠΠ και οι προσφερόμενες ικανότητες υποβάλλονται στη διαδικασία πιστοποίησης.

Ο συντονισμός με τα ΚΜ/ΣΚ και μεταξύ αυτών κατά την επιδίωξη αυτών των στόχων θα μπορούσε να αποφέρει σημαντικά οφέλη, παρέχοντας στα ΚΜ/ΣΚ τη δυνατότητα να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις σχετικά με το ποιες ικανότητες να προτεραιοποιήσουν στις προσφορές τους προς τη δεξαμενή. Οι περιφερειακές συζητήσεις σχετικά με τις προγραμματισμένες προσφορές στο πλαίσιο της ΕΔΠΠ μπορούν να παράσχουν ευκαιρίες επιμερισμού του κόστους μέσω της **ανάπτυξης πολυεθνικών ενοτήτων και να προωθήσουν μια πιο ισορροπημένη γεωγραφική κατανομή των σχετικών τύπων ικανοτήτων σε ολόκληρη την περιοχή του ΜΠΠΕ**, ανάλογα με το τοπικό/περιφερειακό προφίλ κινδύνου.

Η Επιτροπή μπορεί επίσης να στηρίξει ενεργά την ενίσχυση του συντονισμού όσον αφορά την επιδίωξη των στόχων σε επίπεδο ικανοτήτων του ΜΠΠΕ μέσω διαφόρων μέτρων, όπως η παροχή κινήτρων για την καταχώριση των τύπων ικανοτήτων που απαιτούνται και η χρήση υφιστάμενων φόρουμ για την προώθηση του συντονισμού μεταξύ των ΚΜ/ΣΚ. Η Επιτροπή θα μπορούσε να διοργανώσει συζητήσεις σε υφιστάμενα φόρουμ, όπως η ομάδα εμπειρογνωμόνων της Επιτροπής για τις ικανότητες και άλλα τεχνικά πλαίσια, καθώς και η επιτροπή πολιτικής προστασίας, προκειμένου **να προωθηθούν οι ανταλλαγές σχετικά με τις προγραμματισμένες προσφορές στο πλαίσιο της ΕΔΠΠ**. Οι συζητήσεις αυτές θα μπορούσαν να διαρθρωθούν είτε ανά κατηγορία ικανότητας είτε ανά κίνδυνο. Θα μπορούσαν να βασίζονται σε υφιστάμενους στόχους πολιτικής, όπως ο ενωσιακός στόχος ανθεκτικότητας στις καταστροφές (στο εξής: ΣΑΚ) αριθ. 4, «Αντιμετώπιση — ενίσχυση της ικανότητας αντιμετώπισης του μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ένωσης», ο οποίος καθορίζει τις κρίσιμες κατηγορίες ικανοτήτων, και τα σενάρια καταστροφών που αναπτύχθηκαν, τα οποία παρέχουν πολύτιμες πληροφορίες σχετικά με τις ικανότητες (επισκόπηση της τρέχουσας κάλυψης του ΣΑΚ αριθ. 4 παρέχεται στο έγγραφο SWD, ενότητα 3.β, σελίδα 23).

Οι συζητήσεις σε περιφερειακό επίπεδο σχετικά με πιθανές καταχωρίσεις ΕΔΠΠ θα δώσουν επίσης τη δυνατότητα στις εθνικές αρχές να επιδιώξουν την ορθολογική γεωγραφική κατανομή των ικανοτήτων της δεξαμενής, εντοπίζοντας παράλληλα ευκαιρίες για τη δημιουργία πολυεθνικών μονάδων που

επιμερίζουν το βάρος της διατήρησης της ικανότητας μεταξύ περισσότερων ενδιαφερόμενων μερών. Η έναρξη και η προώθηση των συζητήσεων θα αποτελέσει έναν τρόπο χαμηλού κόστους, ώστε η Επιτροπή να στηρίξει μια πιο συντονισμένη προσέγγιση για την επίτευξη των στόχων σε επίπεδο ικανοτήτων που ορίζονται στην εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2025/704 της Επιτροπής[1].

Ο συντονισμός όσον αφορά τις καταχωρίσεις της ΕΔΠΠ θα συμβάλει επίσης στον προσδιορισμό των ορίων της προσέγγισης ΕΔΠΠ. Οι στόχοι που δεν μπορούν να καλυφθούν μέσω της ΕΔΠΠ παρά τον συντονισμό μεταξύ των ΚΜ/ΣΚ θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν άμεσα με τη χρήση του rescEU ή άλλων μέσων, όπως η συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα ή με τρίτες χώρες.

iii. Ενίσχυση των επιχορηγήσεων προσαρμογής

Ένα **ενισχυμένο πρόγραμμα επιχορηγήσεων προσαρμογής για την ΕΔΠΠ** θα μπορούσε να συμβάλει στην επίτευξη των μη επιτευχθέντων στόχων σε επίπεδο ικανοτήτων.

Τα ΚΜ/ΣΚ που προσφέρουν εθνικές ικανότητες στην ΕΔΠΠ είναι επιλέξιμα να υποβάλουν αίτηση για επιχορηγήσεις προσαρμογής της ΕΔΠΠ, που παρέχουν χρηματοδοτική στήριξη για επισκευές και αναβαθμίσεις, βελτιώνοντας την ετοιμότητα και τις επιδόσεις της ικανότητας που προσφέρεται κατά τη διάρκεια της ανάπτυξης ικανοτήτων στο πλαίσιο του ΜΠΠΕ. Από τη θέσπισή τους, χορηγούνται ετησίως κατά μέσο όρο 4-5 εκατ. EUR σε επιχορηγήσεις προσαρμογής. Ενώ οι εθνικές αρχές παραμένουν υπεύθυνες για το κόστος δημιουργίας και διατήρησης της εθνικής ικανότητας που καταχωρίζουν στη δεξαμενή, η ΕΕ διασφαλίζει ότι οι καταχωρισμένες ικανότητες μπορούν να αναπτύσσονται και να λειτουργούν αποτελεσματικά σε διεθνή πλαίσια.

Τα ισχύοντα κριτήρια αξιολόγησης για τη χορήγηση επιχορηγήσεων προσαρμογής στο πλαίσιο της ΕΔΠΠ λαμβάνουν υπόψη αν μια πρόταση για **επιχορήγηση προσαρμογής λειτουργεί όσον αφορά την επίτευξη μη εκπληρωθέντος στόχου σε επίπεδο ικανοτήτων του ΜΠΠΕ**. Η αυξημένη σημασία που αποδίδεται σε αυτό το κριτήριο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αξιολόγησης θα παρέχει κίνητρο στα κράτη μέλη που αναζητούν επιχορηγήσεις προσαρμογής για να δώσουν προτεραιότητα στους στόχους σε επίπεδο ικανοτήτων που δεν έχουν επιτευχθεί στις προσφορές τους προς την ΕΔΠΠ.

Η **ενίσχυση του προϋπολογισμού του προγράμματος επιχορηγήσεων προσαρμογής** θα δώσει τη δυνατότητα στην Επιτροπή να συνεχίσει να στηρίζει τα ΚΜ/ΣΚ που διαθέτουν εθνικές ικανότητες για ανάπτυξη ικανοτήτων στο πλαίσιο του ΜΠΠΕ.

iv. Παροχή κινήτρων για προσφορές και ανάπτυξη ικανοτήτων στο πλαίσιο της ΕΔΠΠ

Σε περίπτωση ενεργοποίησης στο πλαίσιο του ΜΠΠΕ, οι ικανότητες ΕΔΠΠ που αναπτύσσονται είναι επιλέξιμες για ποσοστό συγχρηματοδότησης ύψους 75 % για επιλέξιμες δαπάνες που σχετίζονται με τη μεταφορά και την επιχείρηση που αφορά την ικανότητα. Ενώ αυτό το ποσοστό συγχρηματοδότησης είναι ευνοϊκό σε σύγκριση με τις μη καταχωρισμένες ικανότητες, οι οποίες επωφελούνται από ποσοστό συγχρηματοδότησης ύψους 75 % μόνο για τη μεταφορά της ικανότητας (και όχι τις επιχειρησιακές δαπάνες) κατά τη διάρκεια της ανάπτυξης ικανοτήτων στο πλαίσιο του ΜΠΠΕ, τα ποσοστά συγχρηματοδότησης στο πλαίσιο της ΕΔΠΠ θα μπορούσαν να προσαρμοστούν ώστε να δοθούν περαιτέρω κίνητρα για την καταχώριση των ικανοτήτων. **Η αύξηση της χρηματοδότησης για τη**

[1] **Σύσταση της Επιτροπής, της 8ης Φεβρουαρίου 2023, σχετικά με τους ενωσιακούς στόχους ανθεκτικότητας στις καταστροφές (2023/C 56/01)** (C/2023/400).

μεταφορά και την επιχειρησιακή λειτουργία των ικανοτήτων της ΕΔΠΠ σε ποσοστό έως και 100 % θα ενισχύσει την εμπιστοσύνη των ΚΜ/ΣΚ ώστε να προσφέρουν πρόσθετες ικανότητες στην ΕΔΠΠ, εξαλείφοντας τις αβεβαιότητες που σχετίζονται με το κόστος της μελλοντικής ανάπτυξης των δεσμευμένων ικανοτήτων τους μέσω του ΜΠΠΕ. Αυτή η προσαρμογή των όρων συγχρηματοδότησης θα παράσχει κίνητρα για μελλοντικές προσφορές και ανάπτυξη ικανοτήτων μέσω της δεξαμενής, ενθαρρύνοντας τα κράτη μέλη να διαθέσουν περισσότερες εθνικές ικανότητες στη δεξαμενή και να τις αναπτύξουν.

β. Συστάσεις για το rescEU

Το rescEU είναι ο έτερος πυλώνας της ικανότητας αντιμετώπισης που διαθέτει ο ΜΠΠΕ. Σε σύντομο χρονικό διάστημα εδραιώθηκε ως επιχειρησιακό πλεονέκτημα, με 231 περιπτώσεις ανάπτυξης ικανοτήτων μεταξύ 2019 και 2024 (βλ. γράφημα 18 στο έγγραφο SWD, σ. 40). Παρείχε σωτήρια στήριξη σε ευρύ φάσμα σεναρίων καταστροφών, από την απελευθέρωση αποθεμάτων που σχετίζονται με τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας έως τον σεισμό του 2023 στην Τουρκία και τη Συρία και τη νόσο COVID-19, καθώς και την τακτική ανάπτυξη εναέριων ικανοτήτων σε δασικές πυρκαγιές κατά τη διάρκεια των ευρωπαϊκών περιόδων δασικών πυρκαγιών.

i. Ικανότητες πολλαπλού σκοπού και πολλαπλών χρήσεων και εξειδικευμένη υποστήριξη

Όπως αναλύεται στο συνοδευτικό έγγραφο SWD (σελίδες 8-15), το rescEU αναμένεται να χρησιμοποιηθεί μελλοντικά για ολοένα αυξανόμενους αριθμούς και τύπους καταστάσεων έκτακτης ανάγκης. Παρότι μπορεί να μην είναι ρεαλιστικό να επιδιωχθεί η εδραίωση των ικανοτήτων rescEU για τις ποσότητες που ορίζονται στα σενάρια καταστροφών που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του ΜΠΠΕ, η παρούσα ανάλυση σεναρίων, σε συνδυασμό με την επιχειρησιακή πείρα από πρόσφατες ενεργοποιήσεις του ΜΠΠΕ, μπορεί να χρησιμεύσει ως οδηγός για μια **διττή στρατηγική για τη μελλοντική ανάπτυξη ικανοτήτων του rescEU**, που αποσκοπεί ειδικά στη συμπλήρωση των καταχωρισμένων ικανοτήτων της ΕΔΠΠ:

Πρώτον, λαμβάνοντας υπόψη τη στρατηγική σημασία των ικανοτήτων που είναι προσαρμοσμένες σε συγκεκριμένες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, **θα πρέπει να δοθεί προσοχή σε ικανότητες πολλαπλού σκοπού και πολλαπλών χρήσεων** που μπορούν να παράσχουν στήριξη σε ευρύ φάσμα σεναρίων. Όπου είναι εφικτό, οι ικανότητες που μπορούν να προσφέρονται υπό μορφή δανείου και να επιστρέφονται προκειμένου να εξυπηρετήσουν άλλες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης θα αποτελούσαν προτιμότερη επιλογή. Οι ικανότητες μέσω των οποίων παρέχονται στους πληγέντες πληθυσμούς βασικές υπηρεσίες, οι οποίες έχουν διαταραχθεί λόγω καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, προσφέρουν σταθερά υψηλότερο βαθμό επιχειρησιακής προσαρμοστικότητας, διότι επικεντρώνονται στην κάλυψη ενός σχετικά καθορισμένου συνόλου αναγκών του πληττόμενου πληθυσμού σε σχέση με τις ικανότητες που επικεντρώνονται σε συγκεκριμένο κίνδυνο. Οι πλημμύρες, τα σενάρια συγκρούσεων, οι δασικές πυρκαγιές, οι σεισμοί, οι μεγάλης κλίμακας εκτοπισμοί πληθυσμών και άλλες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης έχουν ως αποτέλεσμα έναν μεγάλο αριθμό ατόμων που χρειάζεται **στέγαση, ενέργεια, τηλεπικοινωνίες και επαρκή ιατρική περίθαλψη**, καθώς και **ικανότητες που σχετίζονται με τη μεταφορά** για την μετακίνηση των εν λόγω εμπορευμάτων ή των ίδιων των πληγέντων. Οι μεγάλες επενδύσεις σε ικανότητες αντιμετώπισης σε επίπεδο ΕΕ που καλύπτουν τις εν λόγω ανάγκες παρέχουν εξασφαλισμένη απόδοση.

Καταστάσεις έκτακτης ανάγκης μεγάλης κλίμακας, όπως ένας μεγάλος σεισμός, μπορούν να αναλώσουν γρήγορα τις εθνικές ικανότητες και να εξαντλήσουν τα σχετικά αποθέματα. Η πείρα από καταστάσεις έκτακτης ανάγκης μικρότερης κλίμακας, όπως οι πλημμύρες, καταδεικνύει επίσης ότι οι αγορές στις γύρω περιοχές μπορούν να εξαντληθούν γρήγορα, γεγονός που περιπλέκει την παροχή των αναγκαίων ειδών στον πληγέντα πληθυσμό. Ένα ικανοποιητικό στρατηγικό απόθεμα ικανοτήτων για τις οποίες υπάρχει ευρεία ανάγκη σε ηπειρωτικό επίπεδο μπορεί να συμβάλει στην αξιοποίηση του μεγέθους της Ευρώπης έναντι καταστροφών εθνικής κλίμακας, δίνοντας τη δυνατότητα στα ΚΜ/ΣΚ να εστιάσουν περισσότερους από τους πόρους τους στην ανάπτυξη ικανοτήτων ειδικά για το συγκεκριμένο προφίλ κινδύνου τους.

Τα μέτρα αυτά διασφαλίζουν ότι μεγαλύτερο ποσοστό του πληγέντος πληθυσμού λαμβάνει γρήγορα βοήθεια και απελευθερώνουν ικανότητα συντονισμού κατά τη διάρκεια μιας κατάστασης έκτακτης ανάγκης. Η απελευθερωμένη ικανότητα συντονισμού σε επίπεδο ΕΕ και κρατών μελών θα μπορούσε να επικεντρωθεί αποτελεσματικότερα στην ανάπτυξη εξειδικευμένων ικανοτήτων ειδικά για το εκάστοτε είδος της έκτακτης ανάγκης, οι οποίες ενδέχεται να είναι δυσκολότερο να εντοπιστούν και να αναπτυχθούν στο πλαίσιο των εθνικών συστημάτων.

Δεύτερον, τα σενάρια που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του ΜΠΠΕ καταδεικνύουν επίσης την ανάγκη να **επιδιωχθεί ταυτόχρονα ο εντοπισμός και η ανάπτυξη βασικών εξειδικευμένων ικανοτήτων**, οι οποίες δεν είναι οικονομικά αποδοτικό να αναπτυχθούν στις αναγκαίες ποσότητες σε εθνικό επίπεδο. Η εναέρια ικανότητα αντιμετώπισης δασικών πυρκαγιών και η ανάπτυξη ικανοτήτων που σχετίζονται με ΧΒΡΠ αποτελούν τα πλέον αξιοσημείωτα παραδείγματα που έχουν εφαρμοστεί με επιτυχία τα τελευταία χρόνια, σύμφωνα με την προσέγγιση αυτήν, σε στενό συντονισμό μεταξύ των ΚΜ/ΣΚ και της Επιτροπής. Η δυνητική μελλοντική ανάπτυξη των ικανοτήτων αυτών θα συνεχίσει να αξιοποιεί τον εν λόγω στενό συντονισμό. Η πρωτοβουλία εκπόνησης σεναρίων στο πλαίσιο του ΜΠΠΕ παρέχει διάφορες ενδείξεις πιθανών μελλοντικών αναγκών σε περαιτέρω **τομείς που σχετίζονται με τα ΧΒΡΠ** ή σε **εξειδικευμένη ιατρική εμπειρογνωσία** για συγκεκριμένους κινδύνους, συμπεριλαμβανομένων της θεραπείας τραυμάτων πολέμου και/ή των συμβάντων με μαζικές απώλειες.

ii. Προδραστική ενίσχυση

Ο ΜΠΠΕ έχει επενδύσει σημαντικό μέρος του προϋπολογισμού του (3,2 δισ. EUR την περίοδο 2019-2024) στην ανάπτυξη ικανοτήτων που θεωρήθηκαν από τα ΚΜ/ΣΚ και την Επιτροπή επαρκώς κρίσιμης σημασίας, ώστε να δικαιολογείται η ενίσχυση σε επίπεδο ΕΕ πέραν της ετοιμότητας των κρατών μελών μεμονωμένα. Υπό το πρίσμα του εξελισσόμενου τοπίου κινδύνων και επικινδυνότητας, οι εν λόγω **επενδύσεις στο rescEU θα πρέπει να συνεχιστούν και να ενισχυθούν**, όπου είναι δυνατόν, προκειμένου στο μέλλον ο ΜΠΠΕ να είναι σε θέση να στηρίζει τα ΚΜ/ΣΚ σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης μεγάλης κλίμακας που υπερβαίνουν τις εθνικές ικανότητες.

Οι τρέχουσες επιχορηγήσεις για τη δημιουργία και τη διατήρηση των ικανοτήτων rescEU αναμένεται να λήξουν έως το 2027, με την ολοκλήρωση της τρέχουσας περιόδου του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (ΠΔΠ) 2021-2027. Εάν δεν διατεθεί χρηματοδότηση για τη διατήρηση των υφιστάμενων ικανοτήτων rescEU, οι καθορισμένες ικανότητες λήγουν ή διακόπτονται και οι σημαντικές επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της ανάπτυξής τους χάνονται. Οι ικανότητες αυτές περιλαμβάνουν στρατηγικά αποθέματα για παροχή στέγασης, παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας έκτακτης ανάγκης και ΧΒΡΠ και ιατρικά είδη, καθώς και τις ικανότητες εναέριας πυρόσβεσης που διατίθενται κάθε χρόνο από το 2019.

Τα δασικά πυροσβεστικά αεροσκάφη που διατίθενται στο πλαίσιο της μεταβατικής ικανότητας rescEU εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την προβλέψιμη χρηματοδότηση, καθώς τα εν λόγω αεροσκάφη διατίθενται ετησίως για την περίοδο δασικών πυρκαγιών έως ότου καταστεί διαθέσιμος ο μόνιμος στόλος πυροσβεστικών αεροσκαφών rescEU.

Οι ικανότητες στο πλαίσιο της τρέχουσας διαμόρφωσης έχουν καθοριστεί σε μεγάλο βαθμό μέσω μιας προσέγγισης αντίδρασης, για την αντιμετώπιση συνεχιζόμενων ή επικείμενων καταστάσεων έκτακτης ανάγκης σε ένα ή περισσότερα ΚΜ/ΣΚ. Ως εκ τούτου, κατά το μεγαλύτερο μέρος τους αξιοποιούνται είτε αμέσως, κατά τη στιγμή της δημιουργίας τους είτε εντός περιόδου ενός έτους μετά τη δημιουργία τους. Η ικανότητα του ΜΠΠΕ να εκδίδει ταχέως εκτελεστικές πράξεις, να χορηγεί επιχορηγήσεις και στη συνέχεια να προμηθεύεται υλικό και εξοπλισμό, ώστε τα κράτη μέλη να εξασφαλίζουν ικανότητες rescEU καταδεικνύει την προσαρμοστικότητα του συστήματος. Ενώ η προσαρμοστικότητα είναι καίριας σημασίας για ένα λειτουργικό σύστημα διαχείρισης καταστροφών, η προσέγγιση αντίδρασης πρέπει να συμπληρωθεί με ενισχυμένη διορατικότητα και μια νοοτροπία προδραστικής ετοιμότητας για την αντιμετώπιση των προκλήσεων του νέου τοπίου κινδύνων και απειλών της Ευρώπης.

Παρότι ο ΜΠΠΕ και τα ενδιαφερόμενα μέρη του αντιλήφθηκαν την ανάγκη για ικανότητες αντιμετώπισης σε επίπεδο ΕΕ πέραν εκείνων που παρέχουν τα εθνικά συστήματα, συναίνεση σχετικά με την έννοια των στρατηγικών ικανοτήτων αντιμετώπισης σε επίπεδο ΕΕ επιτεύχθηκε μόνο μετά τις τραγικές δασικές πυρκαγιές στην Πορτογαλία το 2017 και την περίοδο δασικών πυρκαγιών του 2018 που έπληξε τη βόρεια Ευρώπη. Για πρόσθετες ικανότητες, όπως αποθέματα ιατρικών ειδών / ΧΒΡΠ και αποθέματα για την παροχή στέγασης, το μοντέλο επαναλήφθηκε δύο φορές, με πρόσθετη χρηματοδότηση από το Μέσο Ανάκαμψης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία κατέστη διαθέσιμη κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19 το 2020, και μετά την επιστροφή του πολέμου στην Ευρώπη το 2022, ώστε να καταστεί δυνατή η έκδοση νομικών πράξεων ως αντίδραση, η οποία έδωσε τη δυνατότητα για ανάπτυξη ικανοτήτων rescEU για την κάλυψη επειγουσών αναγκών. Η συγκεκριμένη προσέγγιση είναι δαπανηρή και λιγότερο αποτελεσματική, καθώς απαιτεί την προμήθεια υλικού και τη διάθεση εμπειρογνωσίας υπό χρονική πίεση ή κατά τη διάρκεια περιόδου υψηλής παγκόσμιας ζήτησης, όπως συνέβη κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19.

Η προδραστική ενίσχυση του rescEU ως αποθέματος ικανότητας αντιμετώπισης σε επίπεδο ΕΕ ευθυγραμμίζεται άμεσα με τη βασική δράση 26 της στρατηγικής για την Ένωση Ετοιμότητας, η οποία απαιτεί την ενίσχυση των υφιστάμενων ικανοτήτων rescEU σε συνδυασμό με τον προσδιορισμό πρόσθετων βασικών ικανοτήτων για πιθανή ανάπτυξη σε επίπεδο ΕΕ. Για την αποτελεσματική ενίσχυση των ικανοτήτων rescEU, η ανάπτυξη θα πρέπει να πραγματοποιείται κατά τρόπο συμπληρωματικό με την ανάπτυξη άλλων πρωτοβουλιών, όπως η ΕΔΠΠ, αξιοποιώντας τα αντίστοιχα πλεονεκτήματα για την αποτελεσματικότερη χρήση των πόρων.

Οι μελλοντικές προκλήσεις όσον αφορά την κλιματική αλλαγή και τις γεωπολιτικές εξελίξεις απαιτούν από τον ΜΠΠΕ να αντλήσει διδάγματα από την πείρα που αποκτήθηκε από τη δημιουργία του rescEU. Προκειμένου να αξιοποιηθούν οι δυνατότητές του ως στρατηγικής ικανότητας αντιμετώπισης, **το rescEU πρέπει να αναπτυχθεί πριν από την εκδήλωση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.** Όπως επισημαίνεται στο συνοδευτικό έγγραφο SWD, μέσω των αποτελεσμάτων που παρασχέθηκαν από την πρωτοβουλία εκπόνησης σεναρίων σε διαβούλευση με τα κράτη μέλη, ο ΜΠΠΕ παρείχε τεκμηριωμένη επισκόπηση των ικανοτήτων που απαιτούνται για την αντιμετώπιση των 16 πλέον πιεστικών κινδύνων που αναλύθηκαν.

iii. Αναπλήρωση μετά την ανάπτυξη

Σημαντικό μέρος των αποθεμάτων rescEU έχει ήδη αναπτυχθεί με αφορμή τη νόσο COVID-19, τον σεισμό του 2023 στην Τουρκία και τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας. Ενώ η υψηλή ζήτηση υπογραμμίζει τη σημασία των ικανοτήτων rescEU σε επίπεδο ΕΕ, η έλλειψη χρηματοδότησης και εξορθολογισμένων μηχανισμών για την αναπλήρωση των εξαντλημένων αποθεμάτων μειώνει τη μελλοντική αξιοπιστία της προσπάθειας δημιουργίας αποθεμάτων στο πλαίσιο του rescEU.

Λόγω του υψηλού ποσοστού ανάπτυξης αποθεμάτων που επεξηγείται στο έγγραφο SWD (σελίδες 39-41), αρκετά από τα βασικά αποθέματα που δημιουργήθηκαν για την αντιμετώπιση των αναγκών που προέκυψαν από τη νόσο COVID-19 ή τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας δεν έχουν επαρκή χρηματοδότηση για την αποκατάσταση της πλήρους επιχειρησιακής τους αξίας. Ο συνολικός αριθμός των γεννητριών που εξακολουθούν να είναι διαθέσιμες στο πλαίσιο των καθιερωμένων «ικανοτήτων ενεργειακού εφοδιασμού έκτακτης ανάγκης» στο rescEU δείχνει ότι τον Φεβρουάριο του 2025 2 564 γεννήτριες εξακολουθούν να βρίσκονται σε απόθεμα επί συνόλου 5 630 που είχαν αγοραστεί αρχικά. Παρά τον σημαντικό αριθμό γεννητριών rescEU που εξακολουθούν να είναι διαθέσιμες, περαιτέρω ανάλυση αποκαλύπτει ότι το 98 % αυτών είναι μικρής δυναμικότητας, ικανές να παρέχουν ηλεκτρική ενέργεια σε μεμονωμένα νοικοκυριά. Επί του παρόντος, δεν υπάρχει απόθεμα γεννητριών μεσαίου μεγέθους ικανών να παρέχουν επαρκή ενέργεια σε υποδομές ζωτικής σημασίας, όπως τα νοσοκομεία. Έως ότου διατεθούν περαιτέρω κονδύλια και αναπληρωθούν τα αποθέματα των γεννητριών, η ανάπτυξη της ενεργειακής ικανότητας rescEU για τη στήριξη των σχετικών υποδομών είναι πρακτικά αδύνατη.

Τα αποθέματα ικανότητας παροχής προσωρινής στέγασης στο πλαίσιο του rescEU αντιμετωπίζουν παρόμοιες προκλήσεις. Οι ικανότητες που είναι επί του παρόντος διαθέσιμες και εκείνες που εξακολουθούν να αποτελούν αντικείμενο δημόσιων συμβάσεων παρέχουν δυνατότητα στέγασης για 9 000 άτομα, αριθμός που είναι κατά μία τάξη μεγέθους μικρότερος από το κατώτερο άκρο του αναγκαίου εύρους ικανότητας παροχής στέγασης που ορίζεται στην πρωτοβουλία εκπόνησης σεναρίων.

Παρά το γεγονός ότι έχει αναγνωριστεί η σημασία της διατήρησης στρατηγικών αποθεμάτων κρίσιμων ειδών έτοιμων να στηρίξουν τα ΚΜ/ΣΚ κατά τη διάρκεια καταστάσεων έκτακτης ανάγκης μεγάλης κλίμακας, οι περιορισμοί στον προϋπολογισμό επηρεάζουν τη διαθεσιμότητα των εν λόγω αποθεμάτων. Λόγω προηγούμενων περιπτώσεων ανάπτυξης ικανοτήτων, η κατάσταση των αποθεμάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και την παροχή στέγασης έκτακτης ανάγκης θα έχει περιορισμένο όφελος για ένα ΚΜ/ΣΚ που χρειάζεται βοήθεια κατά την επόμενη σοβαρή κατάσταση έκτακτης ανάγκης.

Εάν τα αποθέματα, και οι ικανότητες rescEU γενικότερα, αναμένεται να παράσχουν ταχεία ανακούφιση όταν χρειάζεται, **η επιχειρησιακή τους ετοιμότητα θα πρέπει να αποκαθίσταται σε σύντομο χρονικό διάστημα μετά την ανάπτυξή τους**. Αυτό περιλαμβάνει τη δημοσιονομική δέσμευση για την τακτική αποκατάσταση του εξοπλισμού που έχει υποστεί ζημία και την αναπλήρωση των εξαντλημένων αποθεμάτων. Με τον τρόπο αυτό θα ενισχυθεί ο στρατηγικός ρόλος του rescEU ως πυλώνα της ετοιμότητας του ΜΠΠΕ και θα αποφευχθεί ο κίνδυνος ad hoc αγορών ως αντίδραση σε επίπεδο ΕΕ.

iv. Προσωρινή προεγκατάσταση για αποτελεσματική ανάπτυξη

Τα κράτη μέλη μπορούν να ζητήσουν βοήθεια με τη μορφή της προσωρινής προεγκατάστασης ικανοτήτων αντιμετώπισης. Η δυνατότητα αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική δεδομένων των προκλήσεων που θέτει το δυναμικό τοπίο κινδύνων και απειλών που υποχρεούται να αντιμετωπίσει η Ευρώπη. Η

αυξημένη ευελιξία όσον αφορά την προεγκατάσταση των ικανοτήτων αντιμετώπισης θα ενισχύσει τις προσπάθειες ετοιμότητας του ΜΠΠΕ.

Παρότι ενδέχεται να μην είναι πάντα δυνατή η ακριβής πρόβλεψη της ανάπτυξης ικανοτήτων λόγω του εγγενώς απρόβλεπτου χαρακτήρα των καταστάσεων έκτακτης ανάγκης για τις οποίες θεσπίζονται, υπάρχουν ικανότητες για τις οποίες η πιο ευέλικτη χρήση των **ρυθμίσεων πριν από την ανάπτυξη μπορεί να αυξήσει σημαντικά την αποτελεσματικότητα των πόρων**.

Μεταξύ άλλων, οι δασικές πυρκαγιές προσφέρουν μια ιδιαίτερη ευκαιρία να συνδυαστούν οι ικανότητες και οι δυνατότητες στο πλαίσιο του ΜΠΠΕ προς όφελος των ΚΜ/ΣΚ, πριν από την εκδήλωση μιας καταστροφής. Ο ΜΠΠΕ διαθέτει τις ικανότητες αντιμετώπισης προκειμένου να στηρίξει τα ΚΜ/ΣΚ στην καταπολέμηση δασικών πυρκαγιών, καθώς και την αντίστοιχη ικανότητα επίγνωσης καταστάσεων και την αναλυτική ικανότητα για να προβλέψει ποιες περιφέρειες στην Ευρώπη είναι πιθανότερο να βιώσουν δασικές πυρκαγιές σε τακτική βάση. Στις περιπτώσεις που κρίνεται αναγκαίο, τα ΚΜ/ΣΚ θα μπορούσαν να επιδιώξουν, μέσω του ΜΠΠΕ, την —σε μεγαλύτερο βαθμό— προδραστική χρήση της προσωρινής προεγκατάστασης για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της ανάπτυξης ικανοτήτων. Η εκ των προτέρων ανάπτυξη ικανοτήτων θα πραγματοποιείται σε στενό συντονισμό με τις αρμόδιες αρχές πολιτικής προστασίας και θα βασίζεται σε αίτημα παροχής βοήθειας. Στο πλαίσιο αυτό θα μπορούσε επίσης να ληφθεί υπόψη η αναλογικότητα των σχετικών επιχειρησιακών δαπανών.

v. Αύξηση της αποτελεσματικότητας των αναπτύξεων rescEU

Το rescEU σχεδιάστηκε για να συνδράμει τα πληττόμενα ΚΜ/ΣΚ όταν οι εθνικές ικανότητες δεν είναι σε θέση να προσφέρουν επαρκή ή αποτελεσματική βοήθεια. Η βασική αρχή που εφαρμόζεται είναι ότι ο πρωταρχικός μηχανισμός δράσης στο πλαίσιο του ΜΠΠΕ παραμένει η εθνική έκφραση αλληλεγγύης. Το rescEU παρέχει βοήθεια όταν οι συνολικές υφιστάμενες ικανότητες σε εθνικό επίπεδο και εκείνες που έχουν προδεσμευτεί στην ΕΔΠΠ από τα κράτη μέλη δεν είναι σε θέση να διασφαλίσουν αποτελεσματική αντιμετώπιση.

Στην πράξη, αυτό σημαίνει ότι η διαθεσιμότητα των εθνικών ικανοτήτων των ΚΜ/ΣΚ για την ανταπόκριση σε αίτημα παροχής βοήθειας πρέπει να καθορίζεται πριν εξεταστούν οι διαθέσιμες ικανότητες rescEU. Η διαδικασία αυτή μπορεί να οδηγήσει σε περιττές καθυστερήσεις στην παροχή βοήθειας στους πληγέντες πληθυσμούς. Στον απόηχο της καταιγίδας Éowyn τον Ιανουάριο του 2025, εκτιμάται ότι 710 000 νοικοκυριά επλήγησαν από διακοπές ρεύματος, με περισσότερες από 133 000 εγκαταστάσεις στη χώρα να εξακολουθούν να πλήττονται από διακοπές ρεύματος πέντε ημέρες μετά την καταιγίδα. Παρόλο που η Δανία και το Λουξεμβούργο ήταν σε θέση να ανταποκριθούν στο αίτημα παροχής βοήθειας με πέντε γεννήτριες, η τελική κινητοποίηση διαθέσιμων γεννητριών από τα αποθέματα rescEU για την κάλυψη των αναγκών πραγματοποιήθηκε μόλις μετά τη δήλωση έλλειψης διαθέσιμων ικανοτήτων των ΚΜ/ΣΚ για την ικανοποίηση του αιτήματος της Ιρλανδίας.

Επομένως, στο πλαίσιο της επιδίωξης ενός αποτελεσματικότερου ΜΠΠΕ, το ΚΣΑΕΑ θα πρέπει να είναι σε θέση **να επιλέγει την ταχύτερη διαθέσιμη και αποτελεσματικότερη ικανότητα αντιμετώπισης**. Η απλούστευση των διαδικασιών εξοικονομεί χρόνο, ιδίως για είδη ικανοτήτων που ανταποκρίνονται σε καταστροφές που εξελίσσονται ταχέως, όπως σενάρια ΧΒΡΠ ή δασικές πυρκαγιές.

vi. Απλούστευση των ποσοστών συγχρηματοδότησης για το rescEU

Τα τρέχοντα ποσοστά συγχρηματοδότησης για τις αναπτύξεις rescEU διαφοροποιούνται μεταξύ των δαπανών μεταφοράς και των επιχειρησιακών δαπανών, με το 100 % των δαπανών μεταφοράς να είναι

ανακτήσιμο μέσω χρηματοδότησης από την ΕΕ και το 75 % των επιχειρησιακών δαπανών των ικανοτήτων εναέριας κατάσβεσης να είναι επιλέξιμο για το rescEU. Το υπόλοιπο 25 % των επιχειρησιακών δαπανών για την ανάπτυξη ικανοτήτων εναέριας κατάσβεσης δασικών πυρκαγιών εντός της ΕΕ πρέπει να καλύπτεται από το ΚΜ/ΣΚ που φιλοξενεί την ικανότητα ή το ΚΜ/ΣΚ που υποβάλλει το αίτημα. Σε δύο περιπτώσεις, έως και το 100 % των επιχειρησιακών δαπανών είναι επιλέξιμο για χρηματοδότηση από την ΕΕ. Στις επιχειρησιακές δαπάνες περιλαμβάνονται οι δαπάνες για τις ικανότητες που δημιουργούνται για την αντιμετώπιση «κινδύνων χαμηλής πιθανότητας με μεγάλο αντίκτυπο» (στο εξής: Lo-Hi) και οι περιπτώσεις στις οποίες οι ικανότητες στο πλαίσιο του rescEU αναπτύσσονται εκτός της ΕΕ.

Στην πράξη, η διαφοροποίηση των ποσοστών συγχρηματοδότησης ανάλογα με το είδος της έκτακτης ανάγκης καθιστά τις διοικητικές διαδικασίες στις οποίες βασίζεται μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης άσκοπα περίπλοκες σε σύγκριση με τις εν λόγω δαπάνες. Από την επανεξέταση των επιχορηγήσεων rescEU προκύπτει ότι η πρόσληψη ικανότητας εναέριας αντιμετώπισης δασικών πυρκαγιών (στο εξής: ΕΑΔΠ) στο πλαίσιο του rescEU για την περίοδο πυρκαγιών του 2024 κυμαίνεται μεταξύ 1-1,5 εκατ. EUR, ενώ οι επιχορηγήσεις για τη δημιουργία κατάλληλης αντίστοιχης ικανότητας rescEU εκτιμώνται σε 100 εκατ. EUR. Το κόστος ανάπτυξης και λειτουργίας ικανότητας ΕΑΔΠ κατά την περίοδο πυρκαγιών του 2024 εκτιμάται σε 400 000 EUR ανά εβδομάδα λειτουργίας. Η εφαρμογή των αντίστοιχων ποσοστών συγχρηματοδότησης για τη μεταφορά και τη λειτουργία συνεπάγεται ότι απομένει ένα κόστος ανάπτυξης της ικανότητας που ανέρχεται κατά μέσο όρο σε 64 000 EUR (16 %), το οποίο πρέπει να καλυφθεί από την ίδια τη χώρα που φιλοξενεί την ικανότητα ή από την αιτούσα χώρα. Το μεγαλύτερο μέρος του κόστους διάθεσης ικανότητας σε επίπεδο ΕΕ έγκειται στην αρχική παροχή της ικανότητας και όχι στη λειτουργία της.

Στην πράξη, τα διαφορετικά ποσοστά χρηματοδότησης για τις επιχειρησιακές δαπάνες δεν επηρεάζουν την απόφαση ενεργοποίησης του ΜΠΠΕ και του rescEU. Στο πλαίσιο μιας συνεχιζόμενης κατάστασης έκτακτης ανάγκης που απειλεί να υπερβεί τις εθνικές ικανότητες, δίνεται έμφαση στον ταχύ περιορισμό των επιπτώσεων του κινδύνου με την ενεργοποίηση των διαθέσιμων πόρων, ανεξάρτητα από τα ποσοστά χρηματοδότησης. Σε σύγκριση με το αρχικό κόστος δημιουργίας μιας ικανότητας και το συνολικό κόστος ανάπτυξης της ικανότητας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, το μη συγχρηματοδοτούμενο μέρος του επιχειρησιακού κόστους είναι οριακό και δεν εξυπηρετεί κανέναν πρακτικό σκοπό.

Η εδραίωση των επιλέξιμων ποσοστών χρηματοδότησης για τη μεταφορά και τη λειτουργία των ικανοτήτων rescEU στο 100 % και η εξάλειψη των διαφορετικών κανόνων για τις ικανότητες Lo-Hi θα απλουστεύσουν τον διοικητικό φόρτο για όλα τα μέρη που εμπλέκονται στην κατάσταση έκτακτης ανάγκης, εξορθολογίζοντας τη στήριξη που παρέχει ο ΜΠΠΕ στα ΚΜ/ΣΚ.

vii. Απλούστευση των δημόσιων συμβάσεων

Το άρθρο 12 παράγραφος 3β της απόφασης αριθ. 1313/2013/ΕΕ[2] παρέχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να αποκτά, να ενοικιάζει, να μισθώνει ή να προμηθεύεται με άλλο τρόπο βάσει σύμβασης απευθείας ικανότητα, εάν είναι αναγκαίο, αλλά απαιτεί την έκδοση αντίστοιχης εκτελεστικής πράξης για τον καθορισμό της ικανότητας και της ποσότητας που πρόκειται να διατεθεί. Παρά το γεγονός ότι δίνεται η δυνατότητα έκδοσης εκτελεστικής πράξης στο πλαίσιο διαδικασίας επείγοντος, το συγκεκριμένο διοικητικό στάδιο ενδέχεται να καθυστερήσει σημαντικά τη σύναψη σύμβασης κατά αρκετές εβδομάδες, με επιχειρησιακές συνέπειες.

[2] Απόφαση- 2013/1313 - EL - EUR-Lex.

Κατά τη διάρκεια καταστάσεων έκτακτης ανάγκης μεγάλης κλίμακας, όπως ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας ή η πανδημία COVID-19, ο ΜΠΠΕ προσφέρει την ευκαιρία στα ΚΜ/ΣΚ να συνδυάσουν τις ανάγκες τους σε προμήθεια κρίσιμων ικανοτήτων ενσωματώνοντάς τες σε μεγαλύτερες παρτίδες που μπορούν να αγοραστούν ταχύτερα από ό,τι στην περίπτωση μεμονωμένων ΚΜ/ΣΚ. Αυτό συμβάλλει στη θωράκιση των ΚΜ/ΣΚ από τις παγκόσμιες ελλείψεις και τις δυναμικές διακυμάνσεις των τιμών, μέσω του συνδυασμού της αγοραστικής δύναμης των επιμέρους ΚΜ/ΣΚ και της αποφυγής του ανταγωνισμού μεταξύ τους. Οι ελλείψεις σε γεννήτριες μεγάλης κλίμακας και μέσα ατομικής προστασίας (ΜΑΠ) κατά τα αρχικά στάδια του πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και της πανδημίας COVID-19 καταδεικνύουν τον δυναμικό χαρακτήρα της παγκόσμιας αγοράς κατά τη διάρκεια καταστάσεων έκτακτης ανάγκης μεγάλης κλίμακας. Η κατάργηση της απαίτησης για εκτελεστική πράξη κατά τη διάρκεια των άμεσων προμηθειών θα δώσει τη δυνατότητα στην Επιτροπή να ενεργεί γρήγορα για να διασφαλίσει την απαιτούμενη ικανότητα προτού η παγκόσμια ζήτηση υπερβεί την προσφορά ή προτού οι τιμές αυξηθούν κατακόρυφα. **Η απλούστευση της διαδικασίας απευθείας σύναψης συμβάσεων θα καταστήσει δυνατή την πλήρη αξιοποίηση του εν λόγω εργαλείου του ΜΠΠΕ**.

Η Επιτροπή θα μπορούσε επίσης να χρησιμοποιήσει τις ευρύτερες δυνατότητες ομαδοποιημένων προμηθειών που παρέχονται βάσει του άρθρου 168 παράγραφος 3[3] του αναθεωρημένου δημοσιονομικού κανονισμού της ΕΕ που εκδόθηκε τον Σεπτέμβριο του 2024. Στο πλαίσιο του νέου κανονισμού, η Επιτροπή θα μπορούσε να στηρίξει περισσότερα του ενός κράτη μέλη λειτουργώντας ως κεντρική αρχή προμηθειών για τα κράτη μέλη που επιθυμούν να προμηθευτούν παρόμοιο εξοπλισμό, αξιοποιώντας έτσι την οικονομία κλίμακας για την επίτευξη καλύτερης τιμολόγησης για τα κράτη μέλη, στηρίζοντας παράλληλα την προμήθεια συμβατού εξοπλισμού.

γ. Ευρύτεροι προβληματισμοί για την ανάπτυξη ικανότητας αντιμετώπισης

Ενώ οι προαναφερθείσες συστάσεις αφορούν ειδικά τις ικανότητες είτε της ΕΔΠΠ είτε του rescEU, οι συστάσεις αυτές καλύπτουν όλα τα μέσα των ικανοτήτων αντιμετώπισης και αποσκοπούν στην προώθηση της ανάπτυξης ικανοτήτων αντιμετώπισης που διαθέτει ο ΜΠΠΕ από συστημική άποψη. Στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνεται εστίαση στις αλλαγές που σχετίζονται τόσο με το rescEU όσο και με την ΕΔΠΠ, καθώς και στενότερη σύνδεση με τα ενδιαφερόμενα μέρη που βρίσκονται επί του παρόντος στην περιφέρεια των δραστηριοτήτων του ΜΠΠΕ ή πέραν αυτών.

i. Προσέγγιση της ανάπτυξης ικανοτήτων βάσει επιδόσεων

Δεδομένου ότι τα μέσα ικανοτήτων αντιμετώπισης που είναι διαθέσιμα για ανάπτυξη στο πλαίσιο του ΜΠΠΕ έχουν επεκταθεί, ο ΜΠΠΕ έχει αρχίσει να μετρά την πρόοδό του όσον αφορά την κάλυψη των αναγκών σε ικανότητες μέσω στόχων βασισμένων σε επιδόσεις. Ενώ οι στόχοι της ΕΔΠΠ που βασίζονται στις ικανότητες εξακολουθούν να αποτελούν σημαντικό εργαλείο για τη διαμόρφωση των παραμέτρων της ΕΔΠΠ, οι στόχοι ανθεκτικότητας σε καταστροφές στο πλαίσιο του ΣΑΚ αριθ. 4 («Αντιμετώπιση — Ενίσχυση της ικανότητας αντιμετώπισης του μηχανισμού πολιτικής προστασίας της ΕΕ») εισήγαγαν στόχους επιδόσεων που περιλαμβάνουν όλες τις δυνατότητες ανάπτυξης ικανοτήτων στο πλαίσιο του μηχανισμού. Η εξέλιξη αυτή παρέχει μια πιο ολιστική επισκόπηση του συνολικού επιπέδου ετοιμότητας του ΜΠΠΕ σε βασικούς τομείς. Θα πρέπει να συνεχιστεί και να επεκταθεί μια προσέγγιση για τη μέτρηση της προόδου όσον αφορά την ανάπτυξη ικανοτήτων μέσω δεικτών επιδόσεων. Οι μελλοντικές

[3] Κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) 2024/2509 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Σεπτεμβρίου 2024, σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης (αναδιατύπωση).

προσπάθειες για την κάλυψη των ελλείψεων ικανοτήτων θα πρέπει να επικεντρωθούν στο συνδυασμένο αποτέλεσμα όλων των μέσων του ΜΠΠΕ, συμπεριλαμβανομένων της ΕΔΠΠ, του rescEU, της ιδιωτικής αγοράς και, όπου απαιτείται, της διαδικασίας απευθείας σύναψης συμβάσεων σε έναν δεδομένο τομέα ετοιμότητας. Η συνεχής παρακολούθηση και **ανάλυση των ικανοτήτων του ΜΠΠΕ συνολικά** και η σύγκρισή τους με τις συνθήκες που πλαισιώνουν τον ΜΠΠΕ, θα διασφαλίσουν ότι ο μηχανισμός αξιοποιεί την καταλληλότερη ικανότητα αντιμετώπισης για την αποτελεσματική στήριξη των ΚΜ/ΣΚ κατά τη διάρκεια καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.

ii. Ικανότητες του ΜΠΠΕ για τη συμπλήρωση των εθνικών ικανοτήτων σε ολόκληρη την Ευρώπη

Οι ικανότητες και οι ελλείψεις που εξετάζονται στην παρούσα έκθεση περιορίζονται αποκλειστικά στις ικανότητες στο πλαίσιο της ΕΔΠΠ και του rescEU. Δεν υπάρχει ενωσιακή επισκόπηση άλλων υφιστάμενων εθνικών ικανοτήτων μεταξύ των ΚΜ/ΣΚ. Η έλλειψη επισκόπησης των εθνικών ικανοτήτων σε επίπεδο ΕΕ είναι εγγενής σε έναν τομέα για τον οποίον η ΕΕ διαθέτει μόνο υποστηρικτική αρμοδιότητα. Καταστάσεις έκτακτης ανάγκης μεγάλης κλίμακας, όπως η πανδημία COVID-19, κατέδειξαν ότι, **σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, η επισκόπηση συγκεκριμένων εθνικών ικανοτήτων μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην αύξηση της συνολικής αποδοτικότητας του ΜΠΠΕ** (όπως για τις κλίνες μονάδων εντατικής θεραπείας ή τη διαθεσιμότητα μονάδων εγκαυμάτων). Ενώ γίνεται σεβαστός ο πρωταρχικός ρόλος των εθνικών αρχών στη διαχείριση καταστροφών, η ικανότητα του ΜΠΠΕ να παρέχει ταχεία στήριξη στα ΚΜ/ΣΚ, όταν χρειάζεται, θα μπορούσε να επωφεληθεί από την αυξημένη ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τη διαθεσιμότητα βασικών εθνικών ικανοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των αποθεμάτων. Η ευαισθητοποίηση σε ολόκληρη την ΕΕ σχετικά με τα βασικά αποθέματα είναι ιδιαίτερα σημαντική για την εφαρμογή μιας στρατηγικής δημιουργίας αποθεμάτων σε επίπεδο ΕΕ, όπως προβλέπεται από τη βασική δράση αριθ. 9 στην ενότητα 2 — Ανθεκτικότητα ζωτικών κοινωνικών λειτουργιών — της στρατηγικής για την Ένωση Ετοιμότητας. Ενώ η ανταλλαγή πληροφοριών θα μπορούσε να περιορίζεται σε συγκεκριμένες περιστάσεις, οι μεθοδολογίες και οι διαδικασίες για την εν λόγω ανταλλαγή δεδομένων που προετοιμάζονται εγκαίρως θα δώσουν τη δυνατότητα στον ΜΠΠΕ να αναβαθμίσει σε σύντομο χρονικό διάστημα την ανταλλαγή δεδομένων όταν κρίνεται αναγκαία και να ανταποκριθεί αναλόγως.

iii. Ευάλωτες ομάδες

Οι ΣΑΚ, υποστηριζόμενοι από μία από τις βασικές οριζόντιες συστάσεις της πρωτοβουλίας για την εκπόνηση σεναρίων στο πλαίσιο του ΜΠΠΕ, τονίζουν την ανάγκη για μια συμπεριληπτική προσέγγιση της πολιτικής προστασίας, διασφαλίζοντας ότι σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης κανείς δεν μένει στο περιθώριο. Οι ικανότητες παροχής υπηρεσιών στους πληττόμενους πληθυσμούς πρέπει να εξετάζουν συστηματικά τον τρόπο με τον οποίο θα καλυφθούν οι ανάγκες των ευάλωτων πληθυσμών, όπως συγκεκριμένες ηλικιακές ομάδες ή άτομα με αναπηρία. Οι ικανότητες που αναπτύσσονται στο πλαίσιο ενεργοποίησης του ΜΠΠΕ λειτουργούν εξ ορισμού σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης μεγάλης κλίμακας κατά την οποία πλήττεται μεγάλος αριθμός ατόμων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων με ειδικές ανάγκες. Η κάλυψη αυτών των αναγκών θα πρέπει να εξακολουθήσει να τίθεται επί τάπητος κατά την ανάπτυξη ικανοτήτων αντιμετώπισης, μεταξύ άλλων στις τυποποιημένες διαδικασίες λειτουργίας (ΤΔΛ) τους και στην εκπαίδευση και τις ασκήσεις, με κατάλληλο τρόπο. Ο ΜΠΠΕ έχει υποχρέωση και δεσμεύεται **να λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες των ευάλωτων ομάδων κατά τη διάρκεια επιχειρήσεων έκτακτης ανάγκης,** διασφαλίζοντας ότι οι ικανότητες είναι προσαρμοσμένες ώστε να ανταποκρίνονται στις ποικίλες ανάγκες των πληττόμενων πληθυσμών, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία.

iv. Διατομεακή επίγνωση καταστάσεων του ΚΣΑΕΑ

Ο ΜΠΠΕ έχει στη διάθεσή του ευρύ φάσμα εργαλείων επίγνωσης καταστάσεων για την παρακολούθηση και την πρόβλεψη των παγκόσμιων εξελίξεων και για τη δημιουργία προϊόντων πληροφόρησης για τα ενδιαφερόμενα μέρη κατά τη διάρκεια καταστάσεων έκτακτης ανάγκης. Μία από τις πιο πρόσφατες εξελίξεις είναι η δημιουργία του Συστήματος Επίγνωσης της Παγκόσμιας Κατάστασης (στο εξής: GSS), το οποίο συγκεντρώνει πολλαπλές πηγές πληροφοριών σε έναν διαδραστικό πίνακα εργαλείων που βασίζεται στο σύστημα γεωγραφικών πληροφοριών. Σε συνδυασμό με την υπηρεσία διαχείρισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης Copernicus (CEMS) και τις ειδικές ανά κίνδυνο πλατφόρμες παρακολούθησης που μπορούν να παρακολουθούν, για παράδειγμα, πλημμύρες, δασικές πυρκαγιές και ξηρασίες, το ΚΣΑΕΑ αξιοποιεί ήδη σημαντικό όγκο πληροφοριών. Οι ικανότητες αυτές παρέχουν χρήσιμους πόρους στα ενδιαφερόμενα μέρη του ΜΠΠΕ και συμβάλλουν στην επιχειρησιακή αποδοτικότητά του.

Ενώ η τομεακή παρακολούθηση πραγματοποιείται σε ενωσιακό ή εθνικό επίπεδο για κρίσιμες υπηρεσίες όπως η ενέργεια και οι μεταφορές, **δεν υφίσταται επί του παρόντος κοινή επίγνωση καταστάσεων που να συνδυάζει πολλαπλές τομεακές επισκοπήσεις με κινδύνους σε πραγματικό χρόνο, ώστε να συμβάλει στην αξιολόγηση των δυνητικών επιπτώσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο**. Η είδηση για σημαντική διαταραχή που σχετίζεται με υποδομές φθάνει στο ΚΣΑΕΑ μόνο μέσω των αρχών πολιτικής προστασίας της πληττόμενης χώρας ή μέσω δημοσιεύσεων στα μέσα ενημέρωσης. Το ΚΣΑΕΑ θα πρέπει να συνεχίσει και να αναβαθμίσει περαιτέρω τη στήριξη προς τα κράτη μέλη όσον αφορά τη διαχείριση των διατομεακών επιπτώσεων των κρίσεων, με βάση ενισχυμένο σχεδιασμό και πιο ολοκληρωμένη ανάλυση και εκτίμηση της κατάστασης. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται η άμεση στήριξη της βασικής δράσης 3 της στρατηγικής για την Ένωση Ετοιμότητας — Ενίσχυση του ΚΣΑΕΑ — και της βασικής δράσης 25 — Δημιουργία κόμβου συντονισμού κρίσεων της ΕΕ. Ένα πρώτο βήμα προς μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση θα ήταν η ενσωμάτωση μη διαβαθμισμένων, επικαιροποιημένων δεδομένων από τις εθνικές αρχές πολιτικής προστασίας στο GSS. Η ολοκλήρωση αυτή θα ωφελήσει αμοιβαία τόσο το ΚΣΑΕΑ όσο και τις εθνικές αρχές πολιτικής προστασίας και θα παράσχει στον ΜΠΠΕ μια κοινή εικόνα της κατάστασης σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ως εκ τούτου, ένα ενισχυμένο ΚΣΑΕΑ θα συνδέεται συστηματικά με τα υφιστάμενα τομεακά συστήματα παρακολούθησης, ώστε να αυξηθεί η επίγνωση καταστάσεών του, ενώ θα μπορούσε να παρέχει πληροφορίες σχετικά με πιθανές διαταραχές σε κρίσιμες υπηρεσίες στα ΚΜ/ΣΚ.

v. Εξέταση σεναρίων σύγκρουσης/πολέμου

Πρωταρχικός σκοπός του ΜΠΠΕ είναι ο μετριασμός των επιπτώσεων φυσικών κινδύνων ή κινδύνων ατυχημάτων στους ανθρώπινους πληθυσμούς και στο περιβάλλον. Ωστόσο, από τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας το τοπίο των κινδύνων και των απειλών έχει αλλάξει ριζικά. Παρόλο που η συχνότητα των παραδοσιακών ενεργοποιήσεων του ΜΠΠΕ αναμένεται να συνεχιστεί λόγω των αυξανόμενων επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, όπως αναφέρεται στο συνοδευτικό έγγραφο SWD, είναι επίσης αναγκαίο ο ΜΠΠΕ να αναπτύξει περαιτέρω τον ρόλο του στην προστασία των πολιτών στην Ευρώπη κατά τη διάρκεια σεναρίων συγκρούσεων και άμυνας.

Είναι απαραίτητο να ενισχυθεί ο συντονισμός σε στρατιωτικό και μη στρατιωτικό επίπεδο**, πέραν του συντονισμού των χωριστών δραστηριοτήτων σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και προς μια ολιστική προσέγγιση που θα θεσπίζει ολοκληρωμένες ρυθμίσεις στρατιωτικής και μη στρατιωτικής ετοιμότητας, όπως προβλέπεται στη βασική δράση 22 στο πλαίσιο της ενότητας για τη στρατιωτική και μη στρατιωτική συνεργασία της στρατηγικής για την Ένωση Ετοιμότητας**. Η πρωτοβουλία σεναρίων

υπογράμμισε τη σημασία της ανάπτυξης αυτής της σχέσης και της αντιμετώπισης των εναπομενουσών προκλήσεων συντονισμού, ώστε να διασφαλιστεί ότι χωριστοί κρατικοί άξονες εργάζονται με στόχο να αποφευχθεί ο κίνδυνος για τον πληθυσμό, ιδίως σε σενάρια συγκρούσεων.

Η εξέταση σεναρίων συγκρούσεων και πολέμου για την προώθηση στενότερου συντονισμού σε στρατιωτικό και μη στρατιωτικό επίπεδο στη διαχείριση κρίσεων μπορεί να χρησιμεύσει ως σημείο εκκίνησης για την ευρύτερη ανάπτυξη προτύπων διπλής χρήσης στις τεχνολογίες, παρέχοντας απόδοση των επενδύσεων και για τους δύο τομείς, όπου αυτό είναι εφικτό.

Ο ΜΠΠΕ θα πρέπει να αντλεί συστηματικά διδάγματα από τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, μεταξύ άλλων μέσω της διαδικασίας «αντληθέντων διδαγμάτων» του ΜΠΠΕ. Θα μπορούσε να στηρίξει προπαρασκευαστικές ενέργειες στο πλαίσιο των εθνικών συστημάτων διαχείρισης καταστροφών για πιθανά παρόμοια μελλοντικά σενάρια. Οι ενέργειες αυτές περιλαμβάνουν τα διδάγματα που έχουν εντοπιστεί από τις ουκρανικές αρχές διαχείρισης καταστροφών και πολιτικής προστασίας σχετικά με τον καλύτερο τρόπο προετοιμασίας ενός εθνικού συστήματος και του ΜΠΠΕ για ένα σενάριο σύγκρουσης.

Οι υφιστάμενες ικανότητες αντιμετώπισης και **οι επιλογές ανάπτυξής τους πρέπει να επανεξεταστούν και να ελεγχθούν** προκειμένου να προσδιοριστεί η δυνητική συμβολή τους στη στήριξη άμαχων πληθυσμών κατά τη διάρκεια συγκρούσεων ή πολέμου. Οι ικανότητες που βασίζονται σε στρατιωτικό προσωπικό ή σε εξοπλισμό μπορεί να χρειαστεί να αντιμετωπίσουν περιορισμούς στην ανάπτυξη ή τη μη διαθεσιμότητα βασικών στοιχείων ικανότητας. Πολλές ικανότητες που αποσκοπούν στη στήριξη των πληττόμενων ατόμων (π.χ. έρευνα και διάσωση, παροχή στέγασης, ηλεκτρική ενέργεια έκτακτης ανάγκης, εφοδιαστική και κατάσβεση δασικών πυρκαγιών) θα εξακολουθήσουν να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στις δυνατότητές τους, επωφελούμενες ενδεχομένως από πρόσθετη κατάρτιση για την ευαισθητοποίηση σε θέματα συγκρούσεων ή από εξοπλισμό ατομικής προστασίας ή άλλο συμπληρωματικό εξοπλισμό σχετικό με το συγκεκριμένο σενάριο σύγκρουσης. **Οι ασκήσεις αντιμετώπισης κρίσεων και ετοιμότητας της ΕΕ**, καθώς και οι ανταλλαγές βάσει σεναρίων, είναι απαραίτητες για την ενίσχυση της ικανότητας του ΜΠΠΕ σε καταστάσεις σύγκρουσης ή πολέμου.

vi. Συμπράξεις ιδιωτικού τομέα

Ο ιδιωτικός τομέας, ως μία από τις κύριες ομάδες ενδιαφερόμενων μερών της κοινωνίας, θα πρέπει να θεωρείται ισχυρός δυνητικός εταίρος για τον ΜΠΠΕ και την ετοιμότητα της ΕΕ με την ευρύτερη έννοια. Η εγκριθείσα στρατηγική για την Ένωση Ετοιμότητας της ΕΕ υπογραμμίζει την ανάγκη να συμπεριληφθούν ιδιωτικοί ενδιαφερόμενοι φορείς στην ετοιμότητα σε όλους τους σχετικούς τομείς. Όσον αφορά ειδικότερα τον ΜΠΠΕ και τις δράσεις πολιτικής προστασίας, η σημασία του εν λόγω τομέα είχε ήδη αναγνωριστεί από τον ΣΑΚ αριθ. 5 «Ασφάλεια — Για τη διασφάλιση ενός ισχυρού συστήματος πολιτικής προστασίας», η οποία απαιτεί την **προώθηση συμπράξεων με ενδιαφερόμενα μέρη του ιδιωτικού τομέα σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο**. Οι οντότητες που ανήκουν στον ιδιωτικό τομέα διασταυρώνονται με τις δραστηριότητες της κρατικής διαχείρισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης κατά τη διάρκεια κάθε φάσης του κύκλου διαχείρισης καταστροφών.

Το ευρύ φάσμα των ενδιαφερόμενων μερών που ομαδοποιούνται στον «ιδιωτικό τομέα» μεταφράζεται σε αμέτρητες αμοιβαία επωφελείς σχέσεις σε επιχειρησιακό και στρατηγικό επίπεδο. Η διερεύνηση και η ανάπτυξη των εν λόγω σχέσεων σε μόνιμο χαρακτηριστικό της ετοιμότητας σε επίπεδο ΕΕ δεν μπορεί να αφεθεί σε ad hoc λύσεις που αναπτύσσονται κατά τη διάρκεια μιας κατάστασης έκτακτης ανάγκης.

Διάφορες πρωτοβουλίες που θα μπορούσαν να διερευνηθούν για τη διεύρυνση της διεπαφής μεταξύ της δημόσιας διαχείρισης καταστροφών και του ιδιωτικού τομέα περιλαμβάνουν:

- **Επισημοποίηση και επέκταση των δυνατοτήτων που προσφέρουν οι ιδιωτικοί κόμβοι δωρεάς που φιλοξενούνται και τελούν υπό τη διαχείριση των κρατών μελών οι οποίοι θα αναλάβουν τον έλεγχο ποιότητας των προσφερόμενων ειδών,** ως ικανότητα του ΜΠΠΕ για τη διοχέτευση της βοήθειας που παραχωρείται από ιδιώτες στις αρχές μιας πληγείσας χώρας, η οποία αναπτύχθηκε για να συμπεριλάβει συμφωνίες δωρεάς για αγαθά και ποσότητες που έχουν προκαθοριστεί, μειώνοντας τον χρόνο αντίδρασης και προλαμβάνοντας τις διοικητικές εργασίες πριν από την πραγματική δωρεά κατά τη διάρκεια μιας έκτακτης ανάγκης.
- **Ανάπτυξη ρυθμίσεων έκτακτης ανάγκης με σχετικούς βιομηχανικούς εταίρους** για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης μεγάλης κλίμακας, όπως πανδημίες ή σενάρια συγκρούσεων, αλλά και σε περιπτώσεις άτυπων αναγκών, όπως αιτήματα για τη χρήση εκσκαφέων, εμπορευματοκιβωτίων ή ανατρεπόμενων οχημάτων, για την υποστήριξη της βασικής δράσης 19 της Ένωσης Ετοιμότητας στο τμήμα 4 — Κατάρτιση πρωτοκόλλων έκτακτης ανάγκης δημόσιου-ιδιωτικού τομέα
- **Αυξημένη αμφίδρομη ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τους κινδύνους και την επικινδυνότητα μεταξύ ιδρυμάτων, πανεπιστημίων και ιδιωτικών επιχειρήσεων**, συμπεριλαμβανομένου του ασφαλιστικού τομέα, για την υποστήριξη της ανάλυσης στη διαχείριση καταστροφών και την αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τους κινδύνους μεταξύ του άμαχου πληθυσμού και του ιδιωτικού τομέα, σε ευθυγράμμιση με τη βασική δράση 21 της Ένωσης Ετοιμότητας στην ενότητα 4 — Δημιουργία Ευρωπαϊκού Κέντρου Εμπειρογνωσίας για την Ασφάλεια της Έρευνας.
- **Βελτίωση της πρόσβασης σε τεχνικούς εμπειρογνώμονες** από τον ιδιωτικό τομέα για τη στήριξη πρωτοβουλιών ετοιμότητας και αντιμετώπισης, συμπεριλαμβανομένου του προγράμματος κατάρτισης και άσκησης του ΜΠΠΕ.

Η αυξημένη ενσωμάτωση των ενδιαφερόμενων μερών του ιδιωτικού τομέα στις δραστηριότητες διαχείρισης καταστροφών δεν συνεπάγεται τη μείωση του ρόλου του κράτους. Σκοπός της στενότερης συνεργασίας με τον ιδιωτικό τομέα είναι η αποφυγή παράλληλων δραστηριοτήτων ετοιμότητας και αντιμετώπισης και η αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων πόρων για τη συνεργασία με σκοπό την πρόληψη καταστροφών και τον μετριασμό των συνεπειών τους όταν συμβαίνουν.

vii. Κόμβοι δωρεάς

Οι κόμβοι δωρεάς που καθιστούν δυνατή τη διοχέτευση βοήθειας σε είδος από ιδιώτες ή τρίτες χώρες σε πληττόμενο πληθυσμό μέσω του αγωγού του ΜΠΠΕ **έχουν αποδειχθεί αποτελεσματικοί όσον αφορά την αύξηση της προστιθέμενης αξίας του ΜΠΠΕ**, διατηρώντας παράλληλα το πρόσθετο κόστος στο ελάχιστο και παρέχοντας διοικητική ελάφρυνση στις αρχές της αποδέκτριας χώρας. Από την έναρξη του πολέμου κατά της Ουκρανίας έως τον Απρίλιο του 2025, ο ΜΠΠΕ κατάφερε να διοχετεύσει σχεδόν 15 εκατ. EUR σε αγαθά από ιδιωτικές εταιρείες και τρίτες χώρες στην Ουκρανία και την περιοχή που πλήττεται από τον πόλεμο. Αυτό επιτεύχθηκε μέσω της συμμετοχής του Βελγίου και της Πολωνίας ως χωρών φιλοξενίας κόμβων και μέσω επιχορηγήσεων για τη λειτουργία των κόμβων, συνολικού ύψους 3,5 εκατ. EUR.

Για την καλύτερη αξιοποίηση των διαύλων εφοδιαστικής και διοικητικών λειτουργιών και διαδικασιών του ΜΠΠΕ και του δυναμικού των εξωτερικών δωρεών στο μέλλον, θα πρέπει να αρθούν τα εμπόδια στην τρέχουσα προσέγγιση των κόμβων, με αύξηση της επιχειρησιακής ευελιξίας. Με τη δημιουργία κόμβων

στο πλαίσιο του rescEU, οι κόμβοι που έχουν δημιουργηθεί πρέπει επί του παρόντος να συνδέονται θεματικά με τις υφιστάμενες ικανότητες rescEU. Όσον αφορά την αντιμετώπιση στην Ουκρανία, η σύνδεση αυτή περιορίζει τα είδη που διοχετεύονται μέσω των κόμβων στις ικανότητες που ορίζονται στο πλαίσιο του rescEU, παρά τις γνωστές μακράν ευρύτερες ανάγκες των ουκρανικών αρχών. Οι τομεακοί κόμβοι που έχουν συσταθεί αντιπροσωπεύουν επιτυχημένα πιλοτικά έργα. **Η ανάπτυξη της πρωτοβουλίας κόμβων σε μια ευρύτερη ικανότητα που δημιουργεί κόμβους γενικής εφαρμογής θα δώσει τη δυνατότητα στον ΜΠΠΕ να ανταποκριθεί καλύτερα στις ανάγκες μιας πληγείσας χώρας**, δημιουργώντας παράλληλα τις προϋποθέσεις για νέους τρόπους συνεργασίας με τον ιδιωτικό τομέα και με ομοϊδεάτες εταίρους κατά τη διάρκεια μελλοντικών καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.

Είναι σημαντικό τα ΚΜ/ΣΚ που φιλοξενούν και διαχειρίζονται τους κόμβους να διενεργούν ποιοτικούς ελέγχους των δωρεών και να διαχειρίζονται την παράδοσή τους, καθώς και να διενεργούν ποιοτικούς ελέγχους των προσφερόμενων ειδών, διασφαλίζοντας έτσι την κρατική εποπτεία των δωρεών, η οποία αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο του ΜΠΠΕ.

viii. Δημιουργία αποθεμάτων

Η δημιουργία αποθεμάτων διασφαλίζει την άμεση πρόσβαση σε κρίσιμα αγαθά σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Η προσέγγιση αυτή μπορεί να είναι ιδιαίτερα επωφελής για τα είδη που υπόκεινται σε κατακόρυφη αύξηση της παγκόσμιας ζήτησης, όπως στην περίπτωση των ΜΑΠ και των φαρμακοθεραπευτικών μέσων κατά τη διάρκεια μιας παγκόσμιας πανδημίας. Το ίδιο μπορεί να ισχύει για ογκωδέστερα είδη με μεγάλους χρόνους παράδοσης και περιορισμένη επιλογή προμηθευτών, όπως οι μεγάλες γεννήτριες. Από τη δημιουργία τους, τα αποθέματα rescEU έχουν ωφελήσει τα ΚΜ/ΣΚ σε διάφορες συνθήκες, παρέχοντας βασικά είδη σε ποσότητες που υπερβαίνουν τις συνήθως διαθέσιμες σε εθνικό επίπεδο.

Η προσαρμοστικότητα των υφιστάμενων αποθεμάτων rescEU υπογραμμίζει περαιτέρω την αξία τους ενόψει ενός αβέβαιου μέλλοντος, καθώς οι προηγούμενες ενεργοποιήσεις δείχνουν ότι ακόμη και μια περιορισμένη επιλογή κατηγοριών αποθεμάτων μπορεί να συμβάλει σε επιχειρήσεις αντιμετώπισης κατά τη διάρκεια φυσικών καταστροφών, επιδημιών και σεναρίων συγκρούσεων.

Τα υφιστάμενα αποθέματα rescEU περιορίζονται σε βασικά είδη για ιατρική αντιμετώπιση και απόκριση σε ΧΒΡΠ συμβάντα, καθώς και σε ικανότητες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και παροχής στέγασης έκτακτης ανάγκης, και **θα πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο επέκτασής τους ώστε να συμπεριληφθούν και άλλα είδη που μπορούν να βοηθήσουν τους φορείς / τις αρχές διαχείρισης καταστροφών να παρέχουν άμεση ανακούφιση κατά τη διάρκεια καταστάσεων έκτακτης ανάγκης**. Ιδανικά, η δημιουργία αποθεμάτων θα πρέπει να επικεντρώνεται σε μη αλλοιώσιμα είδη που μπορούν να παρέχονται υπό μορφή δανείου και να χρησιμοποιούνται σε διάφορες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.

Οι προσπάθειες δημιουργίας αποθεμάτων του ΜΠΠΕ αντιπροσωπεύουν τη συμβολή του τομέα διαχείρισης κρίσεων στην ευρύτερη στρατηγική της ΕΕ για τη δημιουργία αποθεμάτων, η οποία επί του παρόντος αναπτύσσεται προς έγκριση τον Ιούνιο του 2025.

4. Συμπέρασμα

Ο ΜΠΠΕ αντιπροσωπεύει την ικανότητα αντιμετώπισης σε επίπεδο ΕΕ του ευρωπαϊκού τομέα διαχείρισης καταστροφών. Από τη σύστασή του, οι ικανότητες αντιμετώπισης που διαθέτει έχουν αυξηθεί και προσαρμοστεί στις ανάγκες των ΚΜ/ΣΚ που έχει σχεδιαστεί για να υποστηρίζει. Αυτή η

συνεχής εξέλιξη απαιτεί δέσμευση από την Επιτροπή και τις εθνικές αρχές πολιτικής προστασίας για έναν ΜΠΠΕ που θα βασίζεται στην αλληλεγγύη μεταξύ των συμμετεχουσών χωρών.

Οι επιπτώσεις του δυναμικού τοπίου κινδύνων και απειλών, που παρουσιάζονται σε διάφορες επισκοπήσεις κινδύνων και στην πρωτοβουλία εκπόνησης σεναρίων του ΜΠΠΕ, επιβεβαιώνουν μια τάση που ήδη παρατηρείται κατά τη διάρκεια των ενεργοποιήσεων του ΜΠΠΕ. Εκτός από τις ενεργοποιήσεις μεμονωμένου κινδύνου με σύντομους χρόνους απόκρισης που παραδοσιακά αναλαμβάνουν οι αρχές πολιτικής προστασίας, ο ΜΠΠΕ καλείται να παράσχει στήριξη σε πιο σύνθετες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Οι συστοιχίες κινδύνων και τρωτών σημείων έχουν ως αποτέλεσμα παρατεταμένες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης που είναι σημαντικά πιο σύνθετες και συχνά έχουν εκτεταμένες επιπτώσεις.

Το παρόν έγγραφο, συνδυάζοντας την κατανόηση των μελλοντικών προκλήσεων για τον ΜΠΠΕ και την ανάλυση των υφιστάμενων ικανοτήτων αντιμετώπισης που διαθέτει ο μηχανισμός, παρέχει σειρά συστάσεων που αποσκοπούν στην περαιτέρω ανάπτυξη της ικανότητας αντιμετώπισης που διαθέτει ο ΜΠΠΕ.

Οι 15 συστάσεις της παρούσας έκθεσης ομαδοποιούνται σε ειδικές συστάσεις για την ΕΔΠΠ και το rescEU, ως οι δύο πυλώνες της ικανότητας αντιμετώπισης που διαθέτει ο ΜΠΠΕ, ενώ μια τρίτη κατηγορία περιλαμβάνει συστάσεις που δεν συνδέονται άμεσα με ένα είδος ικανοτήτων και, αντ' αυτού, στηρίζουν την ανάπτυξη ικανοτήτων αντιμετώπισης με την ευρύτερη έννοια.

Συστάσεις για την Ευρωπαϊκή Δεξαμενή Πολιτικής Προστασίας (ΕΔΠΠ):

i. Να γίνουν προσπάθειες για την κάλυψη των ελλείψεων σε επίπεδο ικανοτήτων της ΕΔΠΠ, που εντοπίζονται στην παρούσα έκθεση (π.χ. στους τομείς της κατάσβεσης δασικών πυρκαγιών, της ιατρικής ικανότητας έκτακτης ανάγκης, των περιστατικών θαλάσσιας και παράκτιας ρύπανσης και ρύπανσης των εσωτερικών υδάτων, των γεφυρών, της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και των μεταφορών και της εφοδιαστικής).
ii. Να ενισχυθεί ο συντονισμός με τα ΚΜ/ΣΚ και μεταξύ αυτών, για την επίτευξη των στόχων σε επίπεδο ικανοτήτων.
iii. Να ενισχυθεί η χρηματοδότηση για επιχορηγήσεις προσαρμογής.
iv. Να δοθούν κίνητρα για τις καταχωρίσεις στην ΕΔΠΠ μέσω της αύξησης της χρηματοδότησης κατά τη διάρκεια της ανάπτυξης ικανοτήτων.

Συστάσεις για το rescEU:

i. Να επικεντρωθεί η μελλοντική ανάπτυξη ικανοτήτων κυρίως σε ικανότητες πολλαπλού σκοπού και πολλαπλών χρήσεων (π.χ. για παροχή στέγασης, ηλεκτρική ενέργεια, τηλεπικοινωνίες, ιατρική περίθαλψη καθώς και μεταφορές και υλικοτεχνική υποστήριξη) και, όπου απαιτείται, σε συμπληρωματικά εξειδικευμένα μέσα στήριξης (π.χ. σε τομείς που σχετίζονται με ΧΒΡΠ ή εξειδικευμένη ιατρική εμπειρογνωσία για συγκεκριμένους κινδύνους).
ii. Να καταστεί δυνατή η προβλέψιμη ενίσχυση του προϋπολογισμού για την αναπλήρωση μετά την ανάπτυξη, προς την κατεύθυνση της επιδίωξης μιας πιο προδραστικής προσέγγισης για την ανάπτυξη ικανοτήτων.
iii. Να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα της ανάπτυξης ικανοτήτων rescEU μέσω ταχύτερων αποφάσεων ανάπτυξης και επιλογών προεγκατάστασης.

iv. Να απλουστευθούν τα ποσοστά συγχρηματοδότησης για την ανάπτυξη ικανοτήτων rescEU και να εξορθολογιστεί η διαδικασία σύναψης συμβάσεων.

Ευρύτεροι προβληματισμοί για την ανάπτυξη ικανοτήτων αντιμετώπισης:

i. Να επιδιωχθεί η χρήση στόχων βασιζόμενων στις επιδόσεις για τη μελλοντική ανάπτυξη ικανοτήτων που διαθέτει ο ΜΠΠΕ.
ii. Να εξεταστεί το ενδεχόμενο βελτίωσης της ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τη διαθεσιμότητα ειδικών εθνικών ικανοτήτων για την αύξηση της συνολικής αποδοτικότητας του ΜΠΠΕ.
iii. Να βελτιωθεί η κατανόηση των αναγκών των ευάλωτων ομάδων κατά τη διάρκεια επιχειρήσεων έκτακτης ανάγκης.
iv. Να ενισχυθεί περαιτέρω η διατομεακή επίγνωση καταστάσεων του Κέντρου Συντονισμού Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών (στο εξής: ΚΣΑΕΑ).
v. Να εξεταστούν σενάρια συγκρούσεων/πολέμου για την περαιτέρω ανάπτυξη ικανοτήτων.
vi. Να επεκταθούν οι συμπράξεις του ιδιωτικού τομέα, κατά περίπτωση, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας κόμβων δωρεάς στο πλαίσιο της ευρύτερη ικανότητας του ΜΠΠΕ.
vii. Να εξεταστεί το ενδεχόμενο δημιουργίας αποθεμάτων ενός ευρύτερου φάσματος ειδών αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.

Πέρα από τις συστάσεις αυτές, καθώς η ετοιμότητα από αντικείμενο της αποκλειστικής ευθύνης των φορέων/αρχών διαχείρισης καταστροφών μετατρέπεται σε **οριζόντιο κοινωνικό ζήτημα**, ο ΜΠΠΕ μπορεί να ενθαρρύνει την εξέλιξη αυτήν προς μια προσέγγιση για το σύνολο της κοινωνίας, συνεισφέροντας την εμπειρογνωσία του σχετικά με την ετοιμότητα σε τομείς που έχουν αρχίσει να ασχολούνται με το θέμα πιο πρόσφατα. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί η αυξανόμενη πολυπλοκότητα των μελλοντικών προκλήσεων, η απόκριση του ΜΠΠΕ θα πρέπει να υπερβαίνει τις παραδοσιακές ικανότητες αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, σύμφωνα με τους στόχους της στρατηγικής για την Ένωση Ετοιμότητας.